

Politiecellen in Curaçao

Inspectieonderzoek van de Raad voor de rechtshandhaving naar de wijze waarop vorm wordt gegeven aan de zorg van politiearrestanten in Curaçao

Opdrachtgever: Raad voor de rechtshandhaving
Maart 2016

Inhoudsopgave

Lijst van afkortingen	5
Voorwoord	7
Samenvatting.....	9
1. Inleiding	17
1.1. Aanleiding.....	18
1.2. Doelstelling	18
1.3. Centrale vraag en onderzoeksvragen.....	19
1.3.1. Centrale vraag.....	19
1.3.2. Onderzoeksvragen.....	19
1.4. Toetsingskader	19
1.5. Afbakening.....	19
1.6. Definitiebepaling	20
1.7. Onderzoeksaanpak en methode.....	20
1.8. Leeswijzer.....	20
2. Organisatie	22
2.1. Wettelijk kader en overige regels.....	22
2.2. Beheer	24
2.3. Sturing	24
2.4. Capaciteit.....	25
2.4.1. Cellen.....	25
2.4.2. Personeel.....	27
2.5. Overlegstructuren	28
2.6. Toezicht	29
2.7. Beoordeling.....	31
3. Rechtspositie en bejegening.....	33
3.1. Voorzieningen.....	34
3.1.1. Slaapgelegenheid	34
3.1.2. Maaltijden.....	34
3.1.3. Sanitair	35
3.1.4. Medische zorg.....	36
3.1.5. Luchten	38
3.1.6. Andere rechten.....	38
3.1.7. Klachtenregeling	39
3.2. Processen en procedures.....	39
3.3. Beoordeling.....	48
4. Veiligheid	51
4.1. Controle	52
4.2. Maatregelen.....	52

4.3. Beoordeling.....	55
5. Aanbevelingen.....	58
5.1. Aanbevelingen aan de Minister.....	58
Bijlage	59

Lijst van afkortingen

Cie. P&C	Commissie Planning & Control
CKPC	Chef Korps Politie Curaçao
CPT	Comité inzake foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing
CvT	Commissie van Toezicht
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens
HOvJ	Hoofd Officier van Justitie
IVBPR	Internationaal Verdrag Inzake Burgerrechten en Politieke rechten
KPC	Korps Politie Curaçao
MT	Management Team
OM	Openbaar Ministerie Curaçao
OvJ	Officier van Justitie
Rw.Pol	Rijkswet Politie
SDKK	Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou
WvSv	Wetboek van Strafvordering voor Curaçao

Voorwoord

Voor u ligt het rapport Politiecellen in Curaçao. In dit rapport wordt de wijze waarop vorm wordt gegeven aan de zorg van politiearrestanten in Curaçao beschreven. Een degelijke uitvoering van de arrestantenzorg waarbij de rechten van justitiabelen geborgd zijn en de bejegening respectvol wordt uitgevoerd is onontbeerlijk in een democratische rechtsstaat. De normen c.q. eisen en verwachtingen die op internationaal niveau worden gesteld zijn hoog. De Raad onderkent het belang van de eerdere (recente) onderzoeken omtrent dit thema, maar acht het van belang om regelmatig toezicht uit te oefenen op de wijze waarop politiearrestanten worden opgesloten. De Raad beoogt met dit inspectieonderzoek aan te sluiten op de bevindingen in het onderzoek “Detentie inrichting in Curaçao” van de Raad dat in het jaar 2014 heeft plaatsgevonden en hoofdzakelijk bij het SDKK werd verricht. Dat onderzoek van de Raad wees uit dat er nog steeds tekortkomingen ten aanzien van de wetgeving, bejegening en celcapaciteit waren, wat regelmatig toezicht noodzakelijk maakt en rechtvaardigt. De Raad spreekt zijn dank uit aan een ieder die een bijdrage heeft geleverd voor de totstandkoming van dit rapport en spreekt de hoop uit dat de aanbevelingen zullen dienen ter verbetering van de arrestantenzorg in Curaçao.

DE RAAD VOOR DE RECHTSHANDHAVING

Mr. F.E. Richards, voorzitter

Mr. G.H.E. Camelia en

Mr. Th.P.L. Bot

Samenvatting

Dit rapport betreft een inspectieonderzoek naar de wijze waarop vorm wordt gegeven aan de zorg van politiearrestanten in Curaçao. De detentieomstandigheden moeten voldoen aan internationale normen om normschendingen te voorkomen. Justitiabelen moeten in een democratische rechtstaat op humane wijze en respectvol worden bejegend. Aan de andere kant moet de gemeenschap het vertrouwen hebben dat overtreders van de wet een gepaste straf worden opgelegd en niet wegens normschendingen door het apparaat de dans ontspringen. De Raad acht het derhalve raadzaam om thans na te gaan wat de stand van zaken is met betrekking tot de politiecellen.

De aspecten die van belang zijn om aan de voorgeschreven normen te voldoen zijn: de organisatie, de rechtspositie, de bejegening en de veiligheid van politiearrestanten. Met de organisatie wordt bedoeld dat er sprake moet zijn van voldoende vigerende wetgeving, een duidelijke beheersstructuur en sturing, voldoende cel en personele capaciteit, overlegstructuren en toezicht. De rechtspositie en bejegening houdt in dat er voldoende voorzieningen moeten zijn getroffen en dat er transparante processen en procedures worden gehanteerd. Onder veiligheid wordt verstaan dat er controles worden uitgevoerd en dat de nodige maatregelen worden genomen om de veiligheid te borgen.

Om inzicht in deze aspecten te krijgen is de volgende centrale vraag en deelvragen geformuleerd:

Centrale vraag

Op welke wijze is vormgegeven aan de zorg van politiearrestanten in Curaçao?

De deelvragen

1. Op welke wijze is de organisatie van de arrestantenzorg geregeld?
2. In hoeverre wordt de rechtspositie van politiearrestanten geborgd?
3. In hoeverre is de keten in staat om de bejegening van arrestanten uit te voeren?
4. In welke mate wordt de veiligheid geborgd?

Wettelijk kader en overige regelgeving

De arrestantenzorg wordt in Curaçao genormeerd door wet- en regelgeving op internationaal -en nationaal niveau. Op internationaal niveau gelden het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (verder EVRM), het internationaal verdrag inzake de Burger rechten en Politieke rechten en het Folterverdrag. Deze regelingen

bevatten het verbod om personen te onderwerpen aan folteringen of aan onmenselijke en vernederende behandelingen of bestraffing en verplichten de landen die partij zijn om doeltreffende wetgevende, bestuurlijke, gerechtelijke of andere maatregelen te treffen ter voorkoming van foltering.

Op nationaal niveau gelden de Uitvoeringslandsverordening folteringverdrag, het WvSv, het landsbesluit, houdende algemene maatregelen, 'Ambtsinstructie politie' en de (concept) ministeriële beschikking van 1 januari 1996 bevattende aanwijzingen in verband met de bejegening van arrestanten en het gebruik van politiecellen. De uitvoeringslandsverordening stelt als strafbaar om personen die van hun vrijheid zijn beroofd te mishandelen of opzettelijk in een toestand van hevige angst of een andere vorm van ernstige van geestelijke ontreddeering teweeg te brengen. Het WvSv regelt de bevoegdheid van opsporingsambtenaren om personen aan te houden en voor het verder onderzoek in verzekering te stellen in een politiecel. De Ambtsinstructie Politie en de ministeriële beschikking beschrijven enkele processen van de bejegening, de rechtspositie en de veiligheid van arrestanten.

Volgens de Ambtsinstructie politie moet de minister nadere regels vaststellen met betrekking tot de medische zorg, de ontspanning, het recht op bezoek, het telefoneren en het roken. De minister moet ook een modelrapport 'overlijden of poging tot zelfdoding' van arrestanten vaststellen.

Er is een commissie 'Planning en Control' ingesteld (verder Cie. P&C) die moest toezien op de uitvoering van onder meer de volgende aanbevelingen:

- a. invoeren uitvoeringsregelingen;
- b. herziening Ambtsinstructie m.b.t. artikelen 40 tot en met 52.

In dit kader is er een werkgroep belast met de uitvoering van het wetgevings- en het verbeteringstraject.

Beheer

Er zijn 3 politiecellencomplexen in Curaçao respectievelijk bij het Wijkteam Barber, het Wijkteam Rio-Canario en bij blok 1 van het SDKK. Deze politiecellen vallen formeel onder het beheer van het Korps Politie Curaçao (verder het KPC). Het CPT stelt dat de politiecellen bij blok 1 geheel onder de structuur van het SDKK moeten vallen. De politiecellen bij blok 1 van het SDKK zijn verbouwd en zullen in de toekomst volledig onder het beheer van het SDKK vallen. De minister heeft besloten om blok 1 voorsnog voor een jaar te handhaven als politiecellen. Binnen dat jaar zal het KPC moeten zorgdragen voor vervangende capaciteit voor politiecellen.

Sturing

Het inrichtingsplan van het KPC bevat geen structuur voor de arrestantenzorg. De taken van arrestantenzorg worden in de praktijk door de beveiligingsmedewerkers die in dienst van het SDKK zijn verricht. In de praktijk geven de korpsfunctionarissen bij de Politiedienst van het KPC sturing aan het proces. Deze sturing geschiedt door het hoofd Politiedienst, 2 onder het Hoofd Politiedienst ressorterende divisiehoofden, een algehele arrestantencoördinator en 2 coördinatoren. De wijkteamchef wordt niet betrokken bij het sturingsproces. Bij het SDKK zijn de functionarissen van het SDKK belast met de sturing van de arrestantenzorg.

Celcapaciteit

De beschikbare politiecelcapaciteit is in de praktijk minder dan volgens de planning. Bij Barber is de capaciteit verminderd doordat een aantal cellen als 1 persooncel dienen. Hiernaast worden een aantal cellen bij het KPC en het SDKK bezet door bedreigde gedetineerden die voor hun veiligheid niet in de daarvoor bestemde regimes van het SDKK kunnen worden ingesloten. Er is geen beleid over het aantal cellen die beschikbaar moeten blijven voor politiearrestanten. Er zijn geen ervaringscijfers betreffende aanhoudingen die door het KPC worden verricht. Hierdoor is het volgens het ministerie onmogelijk om de benodigde beschikbare capaciteit vast te stellen. Het cellencomplex te Rio-Canario werd ten tijde van het onderzoek van de Raad gesloten voor verbouwing. Daarna zou het cellencomplex als insluitingsregime voor bolletjesslikkers worden gebruikt. Naderhand werd het plan om te verbouwen aangehouden vanwege het voorplan om blok 1 niet meer als politiecel maar als 'aankomstenafdeling' te gebruiken. Er wordt gezien of het complex te Rio-Canario tot een gemengd regime kan worden verbouwd om de capaciteit bij het KPC te garanderen na implementatie van de 'aankomstenafdeling'.

Personele capaciteit

Er is tekort aan personeel belast met de arrestantenzorg. Door gebrek aan personeel moet structureel overwerk worden verricht. Bij Barber wordt het politiepersoneel ingezet als versterking voor de arrestantenzorg nodig is. Volgens de respondent van het managementteam van het KPC (verder MT) is de minimale personele bezetting voor de arrestantenzorg 20. De gewenste bezetting is 28 beveiligingsmedewerkers.

Overlegstructuren

Er is een Cie. P&C geïnstitueerd waarin overleg wordt gepleegd over onderwerpen betreffende politiecellen. Het ministerie van Justitie, het OM, het KPC, het SDKK en de Ombudsman nemen deel aan dit overleg. Verder overlegt de OvJ belast met strafexecutie regelmatig met de algemene cellencoördinator van het KPC over de beschikbare

capaciteit en de gevallen van collusiegevaar. Het OM pleegt ook overleg met de Chef Korps Politie Curaçao (verder CKPC) als bedreigde arrestanten in de politiecel moeten worden ingesloten. Binnen het KPC en het SDKK overleggen de chefs ook op verschillende niveau's. Het personeel op de werkvloer heeft behoefte aan meer overleg.

Toezicht

Er is toezicht op de insluiting van arrestanten. De OvJ belast met de executie van strafvonnissen inspecteert de politiecellen 2 maal per jaar. Verder is er een monitoringscommissie voor de duur van 3 jaar ingesteld. Bij het SDKK is ook een Commissie van Toezicht (verder CvT).

Voorzieningen

De politiecellen bij het cellencomplex te Barber en het SDKK bieden slaapmogelijkheid aan de arrestanten. De matrassen worden echter opengescheurd en zijn onverzorgd. Een commissie van het KPC heeft voorgesteld om meer adequate matrassen aan te schaffen, maar deze aanbeveling is niet opgevolgd. Er zijn voorts geen zitbanken/stoelen en tafels in de cellen.

Er wordt dagelijks een ontbijt, lunch en een avondmaal verzorgd. Er worden geen maaltijden verschaft op basis van de levensbeschouwelijke en godsdienstige overwegingen van de arrestanten. Wel wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met medische adviezen.

De politiecellen zijn voorzien van sanitaire- en watervoorziening. Er zijn veel klachten over stank en hygiëne. Na de verbouwing van blok 1 is de sanitaire voorzieningen verbeterd maar bij Barber is de situatie ongewijzigd gebleven, volgens respondenten.

Er is in de medische zorg voor arrestanten voorzien. Politiearrestanten krijgen medische zorg op verzoek of indien geconstateerd wordt dat de arrestant ziek is. Bij het SDKK zijn er 6 verpleegkundigen, 1 hoofdverpleegkundige en 3 artsen die ingehuurd worden. Bij het KPC wordt medische zorg door de politiearts verleend. Het cellencomplex op Barber wordt niet door de medicus bezocht, waardoor het soms lang duurt voordat een arrestant van medische zorg wordt voorzien. Om dit knelpunt te verhelpen heeft de commissie van het KPC aanbevolen om de medische zorg onder het beheer van het SDKK te laten vallen. Deze aanbeveling is echter niet uitgevoerd. Er is een kantoor op Barber dat als dokterskamer is ingericht, maar dat voor andere doeleinden wordt gebruikt. Arrestanten kunnen evenmin door hun particulier arts worden onderzocht, indien zij dat wensen.

Het cellencomplex op Barber en de politiecellen bij blok 1 van het SDKK zijn voorzien van een luchtruimte welke openlucht en zonneschijn doorlaten. De luchtruimte wordt ook gebruikt om sport en spel te beoefenen.

Er is geen regeling door de minister getroffen ten aanzien van rookmogelijkheid, telefoneren en bezoek van gedetineerden. In de praktijk blijkt dat politiearrestanten gedurende de periode van in verzekeringstelling niet toegestaan worden om te roken, telefoneren en familiebezoek te ontvangen.

Bij het KPC is geen klachtenprocedure op schrift gesteld. De 'Klachtencommissie Politieel Optreden' is de instantie die klachten van burgers behandelt. De zittingstermijn van de commissieleden is echter verstreken en er zijn geen nieuwe leden benoemd.

Bij het SDKK is het proces voor het indienen en afhandelen van klachten beschreven in de Landsverordening beginselen gevangeniswezen en het daaruit voortvloeiende landsbesluit houdende algemene maatregelen houdende de vaststelling van de Gevangenismaatregel. Er is een afdeling 'Klachten, Toezicht en Controle', belast met de voorbereiding van de klachtenafhandeling. De afhandeling van de klacht geschiedt door de CvT.

Processen en procedures

In de praktijk worden de volgende processen en procedures uitgevoerd op het moment dat een arrestant ter insluiting bij de cellencomplexen van het KPC en het SDKK wordt aangebracht:

1. controle op de rechtmatigheid van de insluiting;
2. foullering;
3. bewaring en inbeslagneming van goederen;
4. melding van rechten en plichten van de arrestanten;
5. insluiting;
6. controle;
7. lichting;
8. ontslagen;
9. wachtoverdracht; en
10. registratie.

De processen en procedures komen voor een deel voor in de Ambtsinstructie Politie en de ministeriële beschikking. Daarnaast zijn de bepalingen in deze regelingen beknopt, onoverzichtelijk en sommige in de praktijk gehanteerde processen en procedures zijn niet beschreven. De meeste respondenten zijn niet bekend met de Ambtsinstructie en

de ministeriele beschikking. Desondanks komen de in de praktijk gehanteerde processen voor een groot deel overeen met de vigerende regelingen.

Controle

Volgens de respondenten worden verschillende controles uitgevoerd om de veiligheid te waarborgen. De Raad heeft de frequentie van deze controles niet kunnen vaststellen om de mate waarin de veiligheid is geborgd te beoordelen doordat er geen schriftelijke vastlegging van de controles beschikbaar is gesteld.

Veiligheid

Er zijn een aantal materiële voorzieningen getroffen om de veiligheid te waarborgen. Er zijn camera's geplaatst bij de politiecellen. Er zijn onvoldoende camera's en de beschikbare camera's raken soms defect. Daarnaast zijn de cellen aangepast om zelfdoding door verhangings te voorkomen en is er een belsysteem geplaatst bij de cellen om de arrestantenverzorgers te waarschuwen. Er is ook brandblusmateriaal beschikbaar. Respondenten menen dat de veiligheid kan worden verhoogd door het plaatsen van een intercom in het cellencomplex. Naast materiële voorzieningen worden ook verschillende maatregelen genomen om de veiligheid van arrestanten te waarborgen. Bij Barber worden arrestanten met suïcidale neiging samen met een andere arrestant in een cel geplaatst om suicide te voorkomen. Arrestanten met suïcidale neiging worden ook overgeplaatst naar SDKK of naar de FOBA afdeling van het SDKK. Het KPC is bezig met het opstellen van verschillende veiligheidsplannen. Bij het SDKK zijn er aantal plannen in concepten opgemaakt.

Aanbevelingen aan de Minister

Algemeen

1. Draag zorg om op middellange termijn voor vervangende cellencapaciteit en voldoende personele capaciteit;
2. Herzien en vul aan op middellange termijn de Ambtsinstructie Politie;
3. Schaf op middellange termijn geschikte matrassen aan;
4. Draag op middellange termijn zorg voor een adequaat sanitair systeem;
5. Draag zorg voor tijdige medische zorg aan arrestanten;
6. Stel algemeen bekende normen vast met betrekking tot het luchten en ontspanning voor de arrestanten;
7. Draag zorg voor een klachtenvoorziening;
8. Stel regels ten aanzien van de bejegening en veiligheid vast;
9. Draag zorg voor een adequaat beveiligingssysteem.

Ten aanzien van het KPC

1. Wijs de wijkteamchef aan als de verantwoordelijke voor de arrestantenzorg bij het cellencomplex van het wijkteam;

2. Zorg voor continu aanwezigheid van politieambtenaren bij de wijkteams waar een cellencomplex is gevestigd;
3. Intensiveer de werkoverleggen tussen de leidinggevenden (wijkteamchef en coördinatoren) met de beveiligingsmedewerkers;
4. Leg de afspraken voor de bereiding en aflevering van maaltijden voor de arrestanten formeel vast;
5. Stel op korte termijn formulieren in verschillende talen ter beschikking waarop de rechten van de arrestanten staan vermeld en draag zorg dat de formulieren worden uitgereikt;
6. Draag zorg voor degelijke registratie in het Actpol-computersysteem en mutaties van de processen;
7. Draag zorg voor een degelijke controle binnen en buiten het cellencomplex;
8. Laat op korte termijn de bel repareren.

1

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De Raad stelt jaarlijks in zijn jaarplan de onderzoeken voor het betreffende kalenderjaar vast. Volgens het jaarplan 2015 verricht de Raad een inspectie-onderzoek naar de Politiecellen in Curaçao.

Het is een algemeen bekend feit dat politiecellen in Curaçao niet voldoen aan de normen die aan detentieplaatsen worden gesteld. Al jaren heeft het Gemeenschappelijk Hof van Justitie bepaald dat te lange verblijf in politiecellen tot strafvermindering kan leiden. De detentieomstandigheden moeten ook voldoen aan internationale normen. Het behoeft geen betoog dat de justitie normschendingen in politiecellen moet voorkomen. De Raad acht het raadzaam om thans na te gaan wat de stand van zaken is met betrekking tot de politiecellen en tevens aanbevelingen te doen ter verbetering van deze situatie. De Raad heeft eerder onderzoek gedaan naar de detentiefaciliteiten en acht het thans nodig om specifiek een inspectie te verrichten ten aanzien van de politiecellen, mede gezien de (internationale) verplichtingen waaraan het land moet voldoen.

Bij insluiting van arrestanten dienen de autoriteiten rekening te houden met (internationale) normen waaraan de insluiting in politiecellen moet voldoen. Justitiabelen moeten immers in een democratische rechtstaat op humane wijze worden bejegend.

Justitiabelen maar ook de gemeenschap moeten het vertrouwen hebben dat de bejegening van personen die van hun vrijheid zijn beroofd respectvol is. Aan de andere kant verwacht de gemeenschap ook dat overtreders van de wet een gepaste straf worden opgelegd en niet wegens normschendingen de dans ontspringen.

Dit onderzoek vindt plaats in navolging van het eerder door de Raad verrichte onderzoek 'Detentie inrichting in Curaçao', gepubliceerd in het jaar 2014. Bij dit onderzoek werden de politiecellen bij het KPC niet als onderzoeksobject van de Raad betrokken. De politiecellencomplexen bij het KPC worden thans onder de loep genomen. De Raad zal mogelijke nieuwe ontwikkelingen in het kader van detentie in de politiecellen in kaart brengen. Waar nodig wordt verwezen naar het rapport 'Detentie inrichting in Curaçao'.

1.2. Doelstelling

De Raad wil met dit onderzoek de wijze waarop de justitiële keten vorm geeft aan de arrestantenzorg beschrijven en waar mogelijk toetsen. Daarbij zijn de volgende aspecten van belang: de organisatie, de rechtspositie, de bejegening van de politiearrestan-

ten en de veiligheid. De Raad beoogt hiermee een bijdrage te leveren aan de kwaliteitsverbetering van de politiecellen.

1.3. Centrale vraag en onderzoeksvragen

1.3.1. Centrale vraag

Op welke wijze is vorm gegeven aan de zorg van politiearrestanten in Curaçao?

1.3.2. Onderzoeksvragen

1. Op welke wijze is de organisatie van de arrestantenzorg geregeld?
2. In hoeverre wordt de rechtspositie van politiearrestanten geborgd?
3. In hoeverre is de keten in staat om de bejegening van arrestanten uit te voeren?
4. In welke mate wordt de veiligheid geborgd?

1.4. Toetsingskader

De Raad hanteert voor de uitvoering van dit onderzoek een toetsingskader. Het toetsingskader geeft de aspecten en de criteria weer waaraan het bestuur in het kader van de insluiting van politiearrestanten moet voldoen. Als normenkader gelden de CPT normen, internationale verdragen, het WvSv, de Ambtsinstructie Politie en de ministeriele beschikking 1996 met betrekking tot de aanwijzing in verband met bejegening van arrestanten en het gebruik van politiecellen.

1.5. Afbakening

Het onderzoek heeft betrekking op de insluiting van politiearrestanten bij de politiecellencomplexen van het KPC. Ten tijde van het onderzoek van de Raad bleek dat het politiecellencomplex bij het wijkteam Rio-Canario niet operationeel was, waardoor laatstgenoemd politiecellencomplex niet werd betrokken bij het onderzoek. De ophoudcellen bij de politiewachten van het KPC blijven bij dit onderzoek buiten beschouwing, aangezien de insluiting in deze cellen van zeer korte duur is en daarvoor andere regels gelden. Het transport van politiearrestanten tijdens de detentieperiode in de politiecellen vormt geen onderwerp van dit onderzoek. Het onderzoek betreft de insluiting van volwassen mannelijke en vrouwelijke arrestanten. De insluiting van jeugdige arrestanten blijft wegens het bijzondere karakter daarvan buiten beschouwing. Het onderzoek heeft betrekking op de periode januari 2013 tot en met november 2015.

1.6. Definitiebepaling

De Raad verstaat in dit onderzoek onder politiearrestanten een aangehouden persoon die in een cellencomplex wordt ingesloten welk onder het beheer van het KPC staat.

De organisatie moet in staat zijn om de arrestantenzorg te waarborgen. Dit houdt in dat er sprake moet zijn van voldoende vigerende wetgeving, een duidelijke beheersstructuur, sturing, overlegstructuren, voldoende cel- en personele capaciteit en toezicht. Met betrekking tot de rechtspositie en bejegening acht de Raad het noodzakelijk dat er voldoende voorzieningen zijn getroffen en dat de processen en procedures normconform verlopen. De belangrijkste aspecten om de veiligheid van arrestantenzorg te borgen zijn: controles en en adequate maatregelen.

1.7. Onderzoeksaanpak en methode

Het onderzoek is uitgevoerd door inspecteurs van de Raad in de maanden september en oktober 2015. De inspecteurs hebben elkaar ondersteund met expertise en kennis op dit vakgebied. De toepasselijke wetgeving, (inter)nationale rapporten met betrekking tot detentie en het beleid van betrokken organisaties zijn bestudeerd. Functionarissen van het KPC, het SDKK en het OM zijn geïnterviewd. De interviews zijn middels verslagen vastgelegd en ter verifiëring naar de respondenten verzonden. De verzamelde informatie is geanalyseerd. Ook aanschouwing van het cellencomplex op Barber maakte deel uit van het onderzoek. De aanschouwing was bedoeld om te bezien op welke wijze de procedures worden uitgevoerd.

1.8. Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit vijf hoofdstukken. Het rapport bevat een samenvatting. Het eerste hoofdstuk betreft de inleiding, de doelstelling en de onderzoeksvragen van het rapport. In hoofdstuk twee en drie worden de bevindingen ten aanzien van de organisatie, de rechtspositie en bejegening en de veiligheid beschreven. In hoofdstuk vier worden de bevindingen van het onderzoek beoordeeld. In het vijfde hoofdstuk worden de aanbevelingen beschreven.

2

2. Organisatie

2.1. Wettelijk kader en overige regels

Op grond van internationale verdragen zoals het EVRM en het IVBPR (BUPO) mag niemand worden onderworpen aan folteringen (of aan wrede), onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen. Artikel 2, eerste lid, van het folterverdrag verplicht de landen die partij zijn bij het verdrag om doeltreffende wetgevende, bestuurlijke, gerechtelijke of andere maatregelen ter voorkoming van foltering te nemen.

Ter uitvoering van de bepaling in artikel 2, eerste lid, van het Folterverdrag is een uitvoeringslandsverordening folteringverdrag ingevoerd. Deze landsverordening stelt strafbaar de mishandeling gepleegd door een ambtenaar of een anderszins ten dienste van de overheid werkzame persoon in de uitoefening van zijn functie aan iemand die van zijn vrijheid is beroofd. Gelijk met de mishandeling wordt gesteld het opzettelijk te weegbrengen van een toestand van hevige angst of een andere vorm van ernstige geestelijke ontreding.

Het WvSv bevat bepalingen met betrekking tot de aanhouding, voorgeleiding, het ophouden voor verhoor en de insluiting (inverzekeringstelling) van verdachten. Na het verhoor (6 uren) dient de Officier van Justitie of de hulpofficier van Justitie een beslissing te nemen omtrent het verdere proces tegen de verdachte. Een dergelijke beslissing kan zijn dat de verdachte in het belang van het onderzoek in verzekering wordt gesteld. Dit houdt in dat de verdachte tijdens het onderzoek ter beschikking van Justitie zal blijven en opgesloten wordt in een op het bevel tot inverzekeringstelling aan te duiden plaats, doorgaans een politiecellencomplex.¹ Het WvSv bepaalt ook dat het OM toezicht moet houden op de politiecellen.

Artikel 14, derde lid, van de Rijkswet Politie (verder Rw.Pol) stelt dat elk van de landen bij of krachtens landsbesluit, houdende algemene maatregelen, of bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels moet stellen waaraan rechtens van hun vrijheid beroofde personen met het oog op hun insluiting kunnen worden onderworpen, voor zover dit noodzakelijk is in het belang van hun veiligheid of de veiligheid van anderen.

Er is een landsbesluit, houdende algemene maatregelen Ambtsinstructie politie. In het achtste hoofdstuk van dit landsbesluit worden de maatregelen jegens ingeslotenen beschreven. Dit hoofdstuk bevat verplichtingen voor het bestuur om voorzieningen te tref-

¹ Artikel 73, 74, 80 en 83 van het WvSv.

fen ten behoeve van ingeslotenen en bevat ook bevoegdheden voor de ambtenaren belast met de arrestantenzorg.

Volgens artikel 41 moeten de volgende regelingen door de minister worden gesteld:

1. een regeling met de artsen ten einde van hulp verzekerd te zijn voor de medische zorg (artikel 41, derde lid Ambtsinstructie Politie);
2. een regeling met betrekking tot roken, ontspanning, telefoneren en ontvangen van bezoek (artikel 41, vierde lid Ambtsinstructie Politie);
3. een regeling met betrekking tot de inrichting van een politiecellencomplex (artikel 41, vijfde van de Ambtsinstructie Politie); en
4. aanwijzing van de gegevens die worden geregistreerd over de arrestanten (artikel 41, zesde lid Ambtsinstructie Politie).

De minister moet een modelrapport dat opgemaakt moet worden in het geval van overlijden of poging tot zelfdoding van een ingeslotene vaststellen (artikel; 41, zevende lid, laatste volzin).

Er is ook een (concept) ministeriele beschikking van 1 januari 1996 bevattende aanwijzingen in verband met de bejegening van arrestanten en het gebruik van politiecellen. Uit onderzoek blijkt dat de bepalingen van de (concept) ministeriele beschikking in het verleden als richtlijnen zijn gehanteerd.

Lopende trajecten

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de ‘commissie van onderzoek’² is er een commissie ‘Planning en Control’ ingesteld die als taak heeft om het verbeteringsproces met betrekking tot het detentiewezen te volgen, om op de hoogte te blijven van de uitwerkingen van de verbeteringen en om te verzekeren dat het verbeteringsproces wordt doorgezet. Er is tevens een werkgroep die belast is met de uitvoering van het wetgeving- en beleidstraject. Het wetgeving- en beleidstraject omvat:

1. De herziening van de Ambtsinstructie Politie en andere regelingen en beleidsvoorschriften die betrekking hebben op de optimalisering van de arrestantenzorg op Curaçao;
2. Het opstellen van een huishoudelijke reglement met richtlijnen en modellen voor de uitvoering van arrestantenzorg op Curaçao;
3. Het opstellen van een plan voor de organisatie, inrichting en beheer arrestantenzorg Curaçao.

De Raad constateert dat de werkgroep een concept handboek ‘Instructie Arrestantenzorg Korps Politie Curaçao’ heeft opgesteld met normen ten aanzien van de taak, pro-

² Commissie ingesteld bij Landsbesluit van 26 september 2013, no. 13/2309 (no. 2013/057859)

cessen en procedures. Het handboek bevat ook modelformulieren. Er is ook een (concept) ministeriële beschikking opgesteld bevattende regels over de inrichting van een politiecellencomplex en de registratie van gegevens van ingeslotenen.

2.2. Beheer

Volgens het inrichtingsplan van het KPC heeft het KPC het beheer over de cellencomplexen bij de wijkteams Barber, Rio-Canario en het SDKK. Het CPT acht het beheer van blok 1 door het KPC als ongewenst en beval aan om het beheer volledig onder het SDKK te laten vallen.³

Uit onderzoek blijkt dat de cellen binnen blok 1 van het SDKK als politiecellen worden gebruikt. Het beheer van deze cellen valt formeel onder het KPC, maar ligt feitelijk bij het SDKK. Ten tijde van het onderzoek bleek dat bij voornamelijk de respondenten van het KPC geen duidelijkheid bestond over het gebruik van blok 1 in de nabije toekomst. De respondenten van het SDKK stelden dat de overheid besloot om blok 1 na renovatie niet meer als politiecellen te gebruiken. In plaats daarvan zou blok 1 als ‘aankomstenafdeling’ onder het beheer van het SDKK vallen. De oprichting van een ‘aankomstenafdeling’ binnen het SDKK is volgens het SDKK noodzakelijk in het kader van de voorbereiding en implementatie van het regeneratieproces van de arrestanten. Doordat het KPC niet erop voorbereid was, heeft de directeur van het SDKK de implementatie, met instemming van de minister, tot en met december 2015 aangehouden, aldus een respondent van het SDKK. Tijdens interviews stelden de respondenten van het SDKK dat met de invoering van de ‘aankomstenafdeling’ is begonnen. De Raad merkt op dat de ‘aankomstenafdeling’ bij het SDKK per november 2015 voor een korte duur operationeel is geworden. Volgens de directeur van het SDKK heeft de minister op 18 januari 2016 besloten om de aankomstenafdeling tijdelijk voor de duur van 1 jaar te bestemmen als politiecellen.

2.3. Sturing

De sturing moet overzichtelijk zijn en ter plaatse waar de werkzaamheden verband houdende met de arrestantenzorg plaatsvinden worden gegeven ten einde de kwaliteit van de zorg en de bejegening van de arrestanten te allen tijde te garanderen.

De centralisering van de aansturing van de arrestantenzorg werd door de ‘commissie van onderzoek’ in het kader van een onderzoek naar de gang van zaken bij de politiecellen te Barber als ongewenst geacht. De commissie heeft op grond van dit onderzoek aanbevolen dat de korpsleiding de wijkteamchef op de hoogte moet stellen als er een

³ Further, once a detained person has been physically transferred to the prison, full authority over their care should be transferred to prison staff and Block 1 should be formally integrated into the prison structure.

bijzondere gebeurtenis zich voordoet met betrekking tot zijn politiepost en dat zolang er geen andere structurele voorziening is genomen voor insluiting van politiearrestanten elders dan in het wijkteamcomplex, de chef wijkteam c.s. verantwoordelijk moet worden gesteld voor de arrestantenzorg. De directe aansturing van beveiligingsmedewerkers op de werkvloer dient naar het oordeel van de commissie op de werkplek en onder verantwoordelijkheid van de Chef wijkteam middels zijn teamleiders plaats te vinden.⁴ Uit interview met het ministerie blijkt dat de minister heeft beslist om uitvoering te geven aan de aanbevelingen van de commissie.

In de praktijk wordt volgens respondenten sturing op strategisch, tactisch en operationeel niveau gegeven. Er is een hoofd Politiedienst en onder deze functionaris ressorteren 2 divisiehoofden te weten, het divisiehoofd Politiedienst en het divisiehoofd Bijzondere Politiedienst. De arrestantenzorg valt onder de verantwoordelijkheid van het divisiehoofd Bijzondere Politiedienst. Onder het divisiehoofd Bijzondere Politiedienst is een politieambtenaar als algehele arrestantencoördinator aangewezen die voornamelijk als procesbewaker en aanspreekbuis optreedt tussen het KPC en het SDKK, aldus een respondent van het MT van het KPC. De algehele arrestantencoördinator geeft directe leiding aan twee politieambtenaren die als coördinatoren zijn aangesteld bij het cellencomplex Barber en het cellencomplex Rio-Canario. De coördinatoren geven leiding aan de wachtcommandanten. Deze laatstgenoemde functionarissen geven leiding aan de beveiligingsmedewerkers. Volgens een respondent van het MT van het KPC hebben de wijkteamchefs als leidinggevend van de coördinatoren ook een coördinerende rol. De wijkteamchef van 1 van de wijkteams stelt echter niet betrokken te zijn bij de arrestantenzorg. De coördinatoren van de cellencomplexen zijn in de dagdienst gedurende de weekdays aanwezig. Bij afwezigheid van de coördinatoren is de teamleider van het wijkteam belast met de werkzaamheden als coördinator.

Bij het SDKK vindt sturing plaats op strategisch, tactisch en operationeel niveau door functionarissen van het SDKK zelf, namelijk door de directeur, een onder de directeur ressorterend Unithoofd Beveiliging en een onder het Unithoofd Beveiliging ressorterende directe leidinggevende van de beveiligingsmedewerkers.

2.4. Capaciteit

2.4.1. Cellen

Volgens het inrichtingsplan van het KPC is de celcapaciteit bij het cellencomplex op Barber, Rio-Canario en bij het SDKK respectievelijk, 20, 18 en 38.

⁴ Zie 'Eindrapport Commissie van onderzoek'

Volgens het ministerie van Justitie en het SDKK is de benodigde capaciteit moeilijk vast te stellen doordat er geen cijfers zijn die de frequentie en de aard van het door het KPC verrichte aanhoudingen aangeven. Als de cijfers bekend zijn kan een prognose op jaarbasis worden vastgesteld en een beleid worden gemaakt om de capaciteit te borgen, aldus deze respondenten.

Het cellencomplex op Barber heeft 2 gangen. In elke gang zijn er 5 cellen gebouwd. Elke cel biedt ruimte om 2 arrestanten in te sluiten. Elke cel is voorzien van 2 bedden. Er zijn 3 cellen met slechts 1 bed ten einde het risico van verhangingsdood te voorkomen. Daarnaast worden een aantal cellen gebruikt om bedreigde gedetineerden die onder het regime van het SDKK vallen in te sluiten. Er was geen eenduidigheid bij de respondenten omtrent de overgebleven capaciteit. Er werden verschillende aantallen genoemd van de overgebleven cellencapaciteit.

Ten tijde van het onderzoek was het cellencomplex te Rio-Canario afgekeurd en gesloten voor verbouwing. Dit cellencomplex is bedoeld om bolletjesslikkers in te sluiten. Volgens een lid van het MT van het KPC is afgezien van de verbouwing wegens het voornemen om blok 1 bij het SDKK als aankomstenafdeling te gebruiken. Het plan om het cellencomplex uitsluitend voor bolletjesslikkers te handhaven moet hergeëvalueerd en mogelijk aangepast worden, aldus een respondent van het KPC. Een andere respondent stelt dat het niet effectief zou zijn om het cellencomplex op Rio-Canario uitsluitend voor de insluiting van bolletjesslikkers te gebruiken. In het verleden moesten deze cellen vaak vanwege te kort aan celcapaciteit worden gebruikt voor de insluiting van andere categorieën van arrestanten. Tevens wordt verwacht dat de toestroom van bolletjesslikkers zal afnemen door de controles op drugstransport. Hierdoor zullen een aantal van deze cellen vrijkomen. Laatstgenoemde respondent stelt dat het cellencomplex op Rio-Canario drastisch moet worden verbouwd om andere politiearrestanten dan bolletjesslikkers in te sluiten.

Volgens 1 van de respondenten van het SDKK heeft blok 1 van het SDKK een capaciteit om 31 politiearrestanten in te sluiten. Een andere respondent van het SDKK stelt dat de formele capaciteit 35 is maar dat in de praktijk wegens defecte cellen de werkelijke capaciteit 18 is. Volgens de respondenten van het SDKK wordt de capaciteit van politiecellen bij het SDKK negatief beïnvloed doordat een aantal langgestrafte gedetineerden in de politiecellen worden ingesloten vanwege de rivaliteit tussen bendes in Curaçao.

Tijdens interviews hebben de respondenten verschillende omstandigheden genoemd die de celcapaciteit voor politiearrestanten onder druk zet. Een van de omstandigheden betreft de overschrijding van de termijn waarin politiearrestanten in een politiecel mogen

verblijven. Dit gebeurt wanneer de veiligheid van een arrestant elders niet kan worden gewaarborgd of bij collusiegevaar. De respondent van het OM stelt dat de capaciteit van de politiecellen in principe niet onder druk hoeft te komen te staan indien een strikt beleid wordt aangehouden om arrestanten na 2 dagen naar het SDKK over te plaatsen. Respondenten van het KPC stellen echter dat het beleid niet consequent kan worden uitgevoerd wegens gebrek aan voldoende cel- en personeelscapaciteit bij het SDKK.

Het komt ook voor dat rechercheurs, de (hulp) OvJ soms verzoeken om een politiearrestant langer dan 2 dagen in de politiecel te houden teneinde het verhoor te faciliteren, aldus respondenten.

Vanuit het KPC wordt gesteld dat de capaciteit van politiecellen onder druk komt te staan indien blok 1 voor de komende periode als aankomstenafdeling wordt gebruikt.

Om de celcapaciteit te beheersen worden in de praktijk verschillende maatregelen genomen. Arrestanten van minder ingrijpende zaken kunnen na uitreiking van een dagvaarding op vrije voeten worden gesteld, aldus het OM. De op vrije voeten gestelde arrestant kan bijvoorbeeld in een HURA-zitting worden afgewikkeld. Verder stelt het OM dat gedetineerden op grond van de onderlinge regeling detentiecapaciteit, in de andere landen van het Koninkrijk ingesloten kunnen worden wanneer op grond van een verrichte dreigingsanalyse blijkt dat de dreiging hoog is. Hierdoor komen cellen vrij en arrestanten worden overgeplaatst naar vrijgekomen cellen, aldus de respondent.

Uit onderzoek blijkt dat bij het SDKK verbouwingen plaatsvinden om de capaciteit te vergroten. Zo blijkt dat het SDKK ten tijde van het onderzoek bezig was met de verbouwing van de faciliteiten (speciale regimes) om bedreigde politiearrestanten en veroordeelden in te sluiten. Hierdoor zal de druk bij de aankomstenafdeling afnemen en kan een normale toestroom plaatsvinden van het KPC naar het SDKK, aldus de respondenten.

Een alternatief om de capaciteit bij het KPC te vergroten is de aanschaf van containercellen die op Bonaire als politiecellen worden ingezet, aldus de respondent van het MT van het SDKK. Verder moet justitie volgens deze respondent een effectief preventiebeleid voeren.

2.4.2. Personeel

Het inrichtingsplan van het KPC vermeldt dat de beveiligingswerkzaamheden binnen de cellencomplexen bij het KPC door 64 bewaarders in dienst van een particulier bewakingsbedrijf worden uitgevoerd en bij het SDKK door 24.

Het personeel belast met arrestantenzorg bij het cellencomplex op Barber is verdeeld over 4 ploegen. Volgens het dienstrooster, heeft elke ploeg 1 wachtcommandant en twee personeelsleden. Ten tijde van het onderzoek bleek dat een van de wachtcommandanten niet daadwerkelijk werkzaam was bij het cellencomplex te Barber. Hierdoor bestond de reële bezetting van de ploeg waar deze wachtcommandant ingezet zou worden uit 2 beveiligingsmedewerkers waarvan 1 voor een lange periode arbeidsongeschikt was.

De huidige bezetting is volgens de respondenten van het KPC onvoldoende. Door het tekort aan personeel moeten de executieve politieambtenaren en de beveiligingsmedewerkers ingedeeld bij het Wijkteam Barber structureel overwerk verrichten. Als een ploeg wegens personeelstekort ondersteuning nodig heeft wordt een op dienst zijnde executieve politieambtenaar ingezet. Executieve politieambtenaren worden ook ingezet als politieke interventie nodig is. Volgens sommige respondenten is er echter niet altijd politiepersoneel beschikbaar voor deze ondersteuning.

Volgens de respondent van het MT van het KPC is de minimale personele bezetting bij 1 cellencomplex van het KPC 20. Dit aantal bestaat uit 4 wachtcommandanten en 16 beveiligingsmedewerkers. De gewenste bezetting per cellencomplex is 24 beveiligingsmedewerkers en 4 wachtcommandanten. Elke ploeg moet uit 6 of 7 medewerkers bestaan om optimaal te kunnen draaien, aldus het lid van het MT.

Volgens de respondenten van het SDKK is de personele bezetting voor de zorg van politiearrestanten bij het SDKK niet vastgesteld. Bij blok 1 worden 14 beveiligingsmedewerkers en 1 leidinggevende ingezet voor de zorg van politiearrestanten. Twee ploegen hadden 4 beveiligingsmedewerkers en de andere twee ploegen hadden 3 beveiligingsmedewerkers. De gewenste inzet was 4 beveiligingsmedewerkers in de dagdienst, 3 in de avonddienst en 2 in de nachtdienst, aldus een directe leidinggevende.

2.5. Overlegstructuren

Er moet coördinatie en afstemming zijn binnen de keten. Het Ministerie, het OM, het KPC en het SDKK dienen regelmatig overleg te plegen. In het jaar 2009 heeft de toenmalige Minister van Justitie een commissie ingesteld. De commissie had als taak om aanbevelingen te doen ter verbetering van de politiecellen. De commissie heeft aanbevolen om een stakeholdersoverleg te formaliseren als een vaste halfjaarlijkse 'planning & control' bijeenkomst ten einde de aandacht voor het CPT in het lokale detentiewezen scherp te houden en de voortgang van het verbeteringsproces in de sector zo veel mogelijk te verzekeren. Het KPC en het SDKK dienen onderling en intern op strategisch, tactisch en operationeel niveau overleg te plegen.

Bij landsbesluit van 13 juni 2014 is op voordracht van de Minister van Justitie de Cie. P&C opgericht. De Cie. P&C bestaat uit vertegenwoordigers van het ministerie van Justitie, het OM, het KPC, het SDKK en de Ombudsman. De commissie is onder meer belast met de taak om het verbeteringsproces met betrekking tot het detentiewezen te volgen.

Er is regelmatig overleg tussen de OvJ belast met strafexecutie en de algemene cellencoördinator van het KPC met het doel om de beschikbare capaciteit te monitoren en gevallen van collusiegevaar te bespreken, aldus een bevrage. Het OM pleegt ook overleg met de CKPC als bedreigde arrestanten in de politiecel moeten worden ingesloten. De CKPC adviseert over de wenselijkheid van de insluiting. Bij negatief advies van de CKPC wordt de gedetineerde niet opgesloten in de politiecellen.

Het KPC stelt dat binnen het korps het onderwerp politiecellen regelmatig op de agenda staat van de overleggen binnen de Politiedienst. Er vindt overleg plaats tussen het divisiehoofd Bijzondere Politiedienst en de cellencoördinator en tussen het divisiehoofd Politiedienst en de wijkteamchefs. Hiernaast houdt de cellencoördinator het MT van het KPC, in het bijzonder de CKPC, regelmatig via e-mails op de hoogte van de bijzonderheden met betrekking tot de capaciteit, het personeel en het beheer van de politiecellen. De algemene coördinator van het KPC pleegt ook dagelijks overleg met de coördinatoren van politiecellen bij het wijkteam Barber, Rio-Canario en met de directe leidinggevende bij het SDKK. De beveiligingsmedewerkers stellen echter meer behoefte te hebben aan overleg. Er is slechts 1 keer een overleg gehouden met het personeel. Bij het SDKK vindt overleg plaats tussen de directe leidinggevende en het Unithoofd Beveiliging.

2.6. Toezicht

- I. Artikel 627, derde lid, van het WvSv stelt dat het Hof van Justitie waakt voor de nakoming van de voorschriften van de artikelen 621 tot en met 625 en doet te dien einde de gevangenis en andere inrichtingen door een of meer leden op onbepaalde tijden, doch tenminste tweemaal 's jaars, bezoeken. Het tweede lid van dit artikel stelt dat van de bevindingen telkenmale schriftelijk verslag wordt gedaan aan de minister van Justitie. Het derde lid stelt dat de officieren van justitie verplicht zijn tot het bezoeken en het doen van verslag op de voet als in het eerste en tweede lid is vermeld.

II. Het CPT stelt dat het toezicht van een onafhankelijke autoriteit een grote bijdrage levert aan de voorkoming van onmenselijke of vernederende behandelingen.⁵

De OvJ belast met de executie van strafvonnissen inspecteert de politiecellen 2 maal per jaar. De bevindingen van de betrokken OvJ worden schriftelijk vastgelegd en aan de minister van Justitie verzonden. Bij het verrichten van deze inspecties nodigt het OM vertegenwoordigers van het ministerie van Justitie en het KPC uit. De arrestantenverzorgers zijn daarbij ook aanwezig. Het OM gebruikt bij de inspectie een standaardformulier als checklist. De Raad heeft checklists van drie inspecties van het OM ontvangen. De inspectie is gericht op de detentieomstandigheden en de rechtsgeldigheid van de insluiting(titel). De arrestanten worden gehoord over de detentieomstandigheden zoals de kwaliteit van het voedsel, de slaapfaciliteiten en de beschikbaarheid van medische zorg.

Extern toezicht vindt ook plaats door een monitoringscommissie. De commissie is bij landsbesluit van 23 januari 2015 nummer 14/1352 voor de duur van drie jaar ingesteld. De commissie bestaat uit 4 leden en heeft de volgende taken:

1. het bewaken van de naleving van het beleid door justitiële instellingen, ten behoeve van de handhaving van de fundamentele principes die aan de Curaçaose rechtsorde ten grondslag liggen en ten behoeve van de waarborging van de fundamentele rechten en vrijheden, zulks in relatie tot het strafrechtelijk systeem;
2. het bewaken van de kwaliteit van de arrestanten- en detentiezorg in de politiecellen(complexen) door toezicht te houden op huisvesting, veiligheid, verzorging en bejegening van ingesloten; alsmede het bewaken van kwaliteit van de zorg ten aanzien van overige ingeslotenen die onder de verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie vallen;
3. het instellen van een klachtenprocedure voor politiearrestanten en voor de bewoners van Brasami en Justitiële Jeugdzorg Curaçao (JJIC) alsmede het behandelen van die klachten en het adviseren over de afwikkeling daarvan, voor zover die klachten betrekking hebben op aangelegenheden betreffende politiecellen-complexen zoals onder meer:
 - a. de infrastructuur van politiecellen;
 - b. het regime in detentie;
 - c. het verblijf in een politiecel; en

⁵Finally, the inspection of police establishments by an independent authority can make an important contribution towards the prevention of ill-treatment of persons held by the police and, more generally, help to ensure satisfactory conditions of detention. To be fully effective, visits by such an authority should be both regular and unannounced, and the authority concerned should be empowered to interview detained persons in private. Further, it should examine all issues related to the treatment of persons in custody: the recording of detention; information provided to detained persons on their rights and the actual exercise of those rights (in particular the three rights referred to in paragraphs 40 to 43); compliance with rules governing the questioning of criminal suspects; and material conditions of detention.

- d. het vervoer.
4. het zich regelmatig op de hoogte stellen van de onder politiearrestanten levende gevoelens, door persoonlijke contact;
5. het bewaken van de naleving door de justitiële instellingen van het budgettaire instrumentarium;
6. het op verzoek of uit eigen beweging uitbrengen van adviezen aan de Minister van Justitie; en
7. het eenmaal per kwartaal en wel uiterlijk op 31 maart, 30 juni, 30 september en 31 december van het lopend jaar, periodiek verslag uitbrengen aan de Minister van Justitie.

Ten tijde van het onderzoek van de Raad bevond de monitoringscommissie zich nog in de voorbereidende fase.

Er is een CvT bij het SDKK die toeziet op de wijze waarop de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming plaatsvindt, alsmede kennis neemt van de grieven van de gedetineerden en de klachten behandelt van de gedetineerden.⁶

2.7. Beoordeling

Wettelijk kader en overige regels

De Raad is van oordeel dat er voldoende geldende internationale regels zijn in Curaçao die waarborg bieden voor een degelijke arrestantenzorg en om onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen te voorkomen. Deze internationale bepalingen scheppen de verplichting om op landsniveau regelingen te treffen met het oog op de correcte bejegening en de rechtspositie van arrestanten. Er is een voorziening getroffen om de medische zorg te verzekeren. Er is geen regeling met betrekking tot roken, ontspanning, telefoneren en ontvangen van bezoek.

Beheer

De Raad is van oordeel dat nog niet wordt voldaan aan de aanbeveling van het CPT om blok 1 geheel onder de structuur van het SDKK te laten vallen. De Raad realiseert dat die aanbeveling vooralsnog niet is uitgevoerd vanwege het gebrek aan celcapaciteit bij het KPC. Het gevolg van het vorenstaande is dat het beheer vooralsnog niet adequaat is geregeld. Blok 1 valt immers formeel onder de verantwoordelijkheid van het KPC terwijl het beheer defacto door het SDKK geschiedt.

⁶ Artikel 16 van de Landsverordening van de 27ste juni 1996 tot vaststelling van de beginselen van het gevangeniswezen.

Sturing

De Raad is van oordeel dat de wijkteamchef van het bureau waar het cellencomplex is gevestigd sturing moet geven aan het proces van arrestantenzorg.

Capaciteit

Er is geen eenduidigheid over de werkelijke cellencapaciteit en er is geen zicht over de benodigde capaciteit. De Raad is van oordeel dat zo snel mogelijk een beslissing moet worden genomen omtrent het toekomstig gebruik van het cellencomplex Rio-Canario. De bestemming van het cellencomplex te Rio-Canario louter als insluitingsfaciliteit voor bolletjes slikkers zal naar alle waarschijnlijkheid leiden tot cellentekort, aangezien blok 1 in de toekomst niet meer beschikbaar zal zijn als politiecellen. De Raad acht het voornemen om containercellen als tussentijdse oplossing te gebruiken als een positieve ontwikkeling. Het (langer) opsluiten van gedetineerden die tot het regime van het SDKK behoren, brengt de beperkte capaciteit voor de opsluiting van politiearrestanten nog verder onder druk. Het gevolg daarvan is dat aanhoudingen moeten worden uitgesteld danwel moeten arrestanten die in verzekering zijn gesteld worden vrijgelaten vanwege gebrek aan opsluitingsfaciliteit. Dit kan op termijn het opsporingsbeleid negatief beïnvloeden.

Overlegstructuren

De Raad constateert dat er overlegstructuren zijn die van belang zijn voor het beheer van de politiecellen.

De Raad spreekt zijn tevredenheid uit over de ingestelde Cie P&C, waarin verschillende stakeholders worden vertegenwoordigd. De Raad acht ook als positief dat overleg plaatsvindt tussen het OM en leden van het KPC en het SDKK en binnen het korps op strategisch en tactisch niveau. De Raad is echter van oordeel dat op de werkvloer meer overleg moet plaatsvinden met het personeel. Juist overleg met het uitvoerend personeel is van belang om mogelijke knelpunten te kunnen signaleren. Ook de motivatie van het personeel zou kunnen worden verhoogd indien zij meer betrokken worden bij het proces.

Toezicht

De Raad acht het toezicht voldoende geborgd. Het effect van het toezicht is dat mogelijke knelpunten kunnen worden geconstateerd met als gevolg dat van overheidswege correctief kan worden opgetreden.

3

3. Rechtspositie en bejegening

3.1. Voorzieningen

3.1.1. Slaapgelegenheid

- I. Volgens artikel 41, eerste lid, aanhef sub a, van de Ambtsinstructie Politie moet de minister voorzieningen treffen opdat de ingeslotene in ieder geval beschikt over slaapgelegenheid.
- II. De ministeriële beschikking stelt in artikel 19, eerste lid, onder sub e, dat bij nacht een slaapbank of bed en bij dag een zitbank of stoel en een tafel aanwezig moet zijn.
- III. Het CPT stelt dat naast de aanwezigheid van een bed met matras en schone dekens in een politiecel ook een stoel of een bank, beschikbaar moet zijn.⁷

De Raad constateert dat de politiecellen bij het cellencomplex te Barber en het SDKK slaapgelegenheid bieden aan de arrestanten. Er zijn bedden en matrassen in de cellen geplaatst. Er worden geen dekens, kussen en slopen ter beschikking gesteld. Volgens 1 van de respondenten van het SDKK worden de matrassen verwisseld in het geval deze versleten of vuil zijn geraakt. Alle respondenten geven aan dat de matrassen opengescheurd worden ten einde de kledingstof als deken te gebruiken. Rapportages van de inspecties van het OM melden ook dat de matrassen kapot zijn en dat de arrestanten klagen dat deze vies zijn. Er zijn geen zitbanken of stoelen en tafels in de cellen.

De ingestelde commissie van het KPC ter verbetering van de politiecellen heeft aanbevolen om andere matrassen aan te schaffen. Het betreft matrassen die afgeleverd zouden kunnen worden door een leverancier gespecialiseerd in middelen voor penitentiaire inrichtingen. De matrassen zijn niet aangeschaft.

3.1.2. Maaltijden

- I. Volgens het eerste lid, aanhef onder sub b van artikel 41 van de Ambtsinstructie Politie moet eten en drinken in overeenstemming zijn met medische en voor zover mogelijk levensbeschouwelijke of godsdienstige eisen.
- II. Artikel 16 van de ministeriële beschikking stelt dat de arrestant ten minste drie maal dagelijks een behoorlijk bereide maaltijd moet worden aangeboden, met dien verstande dat ten minste één der maaltijden een warme maaltijd betreft.

⁷ Further, cells should be equipped with a means of rest (eg. a fixed chair or bench), and persons obliged to stay overnight in custody should be provided with a clean mattress and blankets”.

- III. Het CPT stelt dat op passende tijden maaltijden moeten worden gegeven, inclusief ten minste een warme maaltijd. Verder stelt het CPT dat de broodmaaltijd iets meer substantieel moet zijn dan een sandwich.⁸

In de praktijk blijkt dat de politiearrestanten bij het KPC en het SDKK elke dag ontbijt, lunch en een avondmaal krijgen. Het ontbijt bestaat uit 1 brood (pistolet) met beleg en thee en 's middags wordt warme maaltijd verzorgd. Bij het SDKK wordt soms ook fruit verzorgd bij het ontbijt. Het avondmaal bij het KPC bestaat uit 1 brood (pistolet) met beleg en thee en bij het SDKK is dat 2 broden met beleg en drank. Bij het cellencomplex te Barber worden de maaltijden voorbereid en bezorgd door een restaurant en bij het SDKK geschiedt dat intern. De arrestanten kunnen volgens enkele respondenten van het KPC kiezen tussen 2 à 3 soorten maaltijden. Bij de keuze voor maaltijd wordt geen rekening gehouden met levensbeschouwelijke en godsdienstige overwegingen, aldus al de respondenten. Volgens de respondenten van het KPC en het SDKK wordt er zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwijzingen van een arts. Bij het SDKK moet de dokterskamer eerst een advies geven. Volgens een respondent van het KPC is er geen schriftelijke overeenkomst gesloten met het restaurant dat de maaltijden bezorgt. Hierdoor kunnen geen eisen aan het restaurant worden gesteld. De rapportages van het OM vermelden geen klachten en tekortkomingen over de verstrekking van maaltijden. Verder blijkt dat bij het SDKK en het KPC continu koud water en ijs beschikbaar is.

3.1.3. Sanitair

- I. Sub c van artikel 41 van de Ambtsinstructie Politie bepaalt dat arrestanten over sanitair moeten beschikken.
- II. In artikel 19, eerste lid, onder sub c van de ministeriële beschikking wordt gesteld dat binnen de cellen sanitaire voorzieningen aanwezig moet zijn.
- III. Het CPT stelt ten aanzien van dit punt dat door de politie aangehouden personen toegang moeten hebben tot adequate toiletfaciliteiten en dat zij op fatsoenlijke wijze in de gelegenheid moeten worden gesteld om hun natuurlijke behoeftes te doen.⁹

De politiecellen bij het cellencomplex op Barber en het SDKK zijn voorzien van sanitair en watervoorziening. Het sanitair is bij het cellencomplex te Barber en bij blok 1 van het SDKK binnen de cellen geplaatst. Bij het KPC geschiedt de doorspoeling op verzoek van

⁸ "They should be given food at appropriate times, including at least one full meal (i.e. something more substantial than a sandwich) every day".

⁹ "Persons in police custody should have access to a proper toilet facility under decent conditions. Persons in custody should be allowed to comply with the needs of nature when necessary in clean and decent conditions, and be offered adequate washing facilities".

de arrestanten door beveiligingsmedewerkers doordat de kranen slechts aan de buitenkant van de cellen kunnen worden bediend. De arrestanten klagen meestal over stank en de onhygiënische situatie. Het beveiligingspersoneel stelt ook dat het rioleringssysteem veel stankoverlast veroorzaakt. Het rioleringssysteem bij Barber is volgens respondenten een broeiplaats voor ongedierte en er worden geen bestrijdingsmiddelen gebruikt. Uit rapportages van het OM blijkt eveneens dat veel klachten worden geuit ten aanzien van de stank bij blok 1 van het SDKK en de cellencomplexen bij het KPC. De respondent van het MT van het SDKK stelt dat bij de verbouwing van blok 1 de sanitaire voorzieningen zijn verbeterd.

3.1.4. Medische zorg

- I. Volgens artikel 41, eerste lid, aanhef, sub d stelt dat ingeslotenen de noodzakelijke medische zorg moeten krijgen. In het geval er aanwijzingen zijn dat een ingeslotene medische bijstand behoeft dan wel er bij deze persoon medicijnen zijn aangetroffen, of indien de ingeslotene zelf voor medische bijstand of medicijnen vraagt, overlegt de ambtenaar met de arts, zo wordt in artikel 48, eerste lid eerste en tweede volzin gesteld.
- II. In het artikel 9, eerste lid van de ministeriële beschikking wordt bepaald dat binnen vierentwintig uren na de opsluiting in een cel dan wel indien de Officier van Justitie of Hulpofficier van Justitie in redelijkheid kan oordelen dat een medisch onderzoek dringend gewenst is wordt de arrestant kosteloos door een van overheidswege aangewezen arts onderzocht. Volgens het tweede lid van dit artikel kan de arrestant zich voor eigen rekening door een andere dan de van overheidswege aangewezen arts laten onderzoeken.
- III. Het CPT beveelt aan dat door de politie aangehouden personen op verzoek recht hebben op medische controle door een door hun gekozen arts.¹⁰

Uit onderzoek blijkt dat de hierboven genoemde commissie van het KPC met het oog op de verbetering van de politiecellen een beleidsnota heeft geconcipeerd met betrekking tot de beoogde (re)organisatie en verbetering van de medische arrestantenzorg. De commissie heeft voor een goede medische zorg de volgende aanbevelingen gedaan:

- het introduceren van een elektronisch medisch arrestantendossier op alle locaties;

¹⁰ "Persons in police custody should have a formally recognised right of access to a doctor. In other words, a doctor should always be called without delay if a person requests a medical examination; police officers should not seek to filter such requests. Further, the right of access to a doctor should include the right of a person in custody to be examined, if the person concerned so wishes, by a doctor of his/her own choice (in addition to any medical examination carried out by a doctor called by the police) (...)"

- ten behoeve van de medische arrestantenzorg 3 fulltime verpleegkundigen aan te stellen, die met een dienstwagen de verschillende complexen kunnen afdaan, een goede intake kunnen doen van de medische behoeften van de arrestanten en samen met de politiearts een adequate follow-up kunnen coördineren;
- uit efficiëntie- en logistieke overwegingen de volledige medische zorg voor arrestanten op Curaçao beheersmatig onder te brengen bij de Medische Dienst van 'Bon Futuro'; en
- een medische onderzoekskamer in te richten bij, onder andere, het cellencomplex te Barber.

De aanbevelingen van de commissie van het KPC, met uitzondering van de aanbeveling om een dokterskamer in te richten zijn niet uitgevoerd.

Volgens de respondenten worden de politiearrestanten, op verzoek of indien geconstateerd wordt dat de arrestant ziek is, van medische zorg voorzien. In het geval de arrestant ingesloten is bij het KPC wordt de politiearts in kennis gesteld. Bij het SDKK wordt de ziekenboeg ingeschakeld. De ziekenboeg heeft 6 verpleegkundige en 1 hoofdverpleegkundige die gedurende kantooruren aanwezig zijn. Na kantoordienst wordt de dienstdoende piket verpleegkundige ingeschakeld, aldus de respondenten van het SDKK. Verder wordt de ziekenboeg ondersteund door 3 ingehuurde artsen die gedurende een aantal wekdagen voor een aantal uren worden ingezet. Volgens enkele respondenten bij het KPC loopt dit proces om medische zorg te bieden aan de arrestant niet soepel. De politiearts bezoekt het cellencomplex bij het KPC niet, maar wenst dat de zieke arrestanten op zijn dokterskamer worden gebracht. Hierdoor moet het KPC personeel beschikbaar stellen en het transport regelen. Door deze omstandigheden duurt het soms 2 of 3 dagen voordat een arrestant medische zorg krijgt. In bepaalde gevallen worden zieke arrestanten naar de ziekenboeg van het SDKK overgeplaatst.

Bij het wijkteam Barber is een ruimte ingericht als dokterskamer. In de praktijk wordt de dokterskamer echter als kantoor voor het recherche personeel gebruikt. Volgens een lid van het MT van het KPC moet nog worden onderzocht of de particuliere arts van de arrestant medische zorg kan verlenen. Verder stelt laatstgenoemde respondent dat politiearrestanten niet bij hun eerste insluiting aan een medische controle worden onderworpen. De reden is dat in de praktijk een arrestant doorgaans na 2 of 3 dagen naar het SDKK wordt overgeplaatst. Het verrichten van een medische controle is in een dergelijk geval onpraktisch. Verder blijkt dat de minister geen regeling heeft getroffen met artsen ten einde de medische zorg te verzekeren. Volgens de respondent van het ministerie wordt thans trajecten gevolgd om deze tekortkomingen te verhelpen.

3.1.5. Luchten

- I. Artikel 41, lid 2, stelt dat de minister zorg moet dragen dat de ingeslotenen tweemaal per daags luchten, tenzij het politiecellencomplex geen luchtplaats heeft.
- II. In artikel 15, eerste lid van de ministeriële beschikking wordt bepaald dat tenzij er gevaar bestaat voor de veiligheid van personen of goederen dan wel de handhaving van de goede orde, wordt de arrestant, ten minste gedurende één uur per etmaal de gelegenheid tot luchten of oefening buiten de cel aangeboden.
- III. Het CPT stelt ook als norm dat arrestanten die meer dan 24 uur in een politiecel worden ingesloten zoveel mogelijk in de gelegenheid moeten worden gesteld om zich in de buitenlucht te bewegen.¹¹ Het CPT acht een half uur luchten toereikend voor personen die 3 à 4 dagen in een politiecel verblijven.

Het cellencomplex op Barber en de politiecellen bij blok 1 van het SDKK zijn voorzien van een luchtruimte welke openlucht en zonneschijn doorlaten. Sommige respondenten stellen dat er 2 maal daags gedurende 1 uur de gelegenheid tot luchten wordt geboden. Anderen stellen dat er 1 maal per dag gedurende 1 uur wordt gelucht. Er is ook gesteld dat 1 maal per dag gedurende 2 uren wordt gelucht. Gedurende luchten wordt de mogelijkheid geboden om sport en spel te beoefenen, aldus de respondenten.

3.1.6. Andere rechten

Het vierde lid van artikel 41 van de Ambtsinstructie Politie bepaalt dat de minister een regeling moet treffen met betrekking tot het roken, de ontspanning, het telefoneren en het ontvangen van bezoek van de ingeslotenen. In het zevende lid van dat artikel wordt bepaald dat de minister een model rapport moet vaststellen dat in het geval van overlijden of poging tot zelfdoding van een ingeslotene aan hem moet worden gezonden.

De Raad constateert dat een regeling ten aanzien van roken, telefoneren en ontvangen van bezoek niet door de minister is getroffen. In de praktijk blijkt dat politiearrestanten gedurende de periode van inverzekeringstelling in het belang van het onderzoek niet toegestaan worden om te roken, telefoneren en familiebezoek te ontvangen. Handhaving van deze beperkingen wordt bemoeilijkt doordat arrestanten van het regime dat wel van deze vrijheden genieten samen met arrestanten met beperkingen in de politiecel worden opgesloten. Het onderzoeksbelang wordt volgens respondenten door het gebrek aan handhaving geschaad. Verder blijkt dat de minister ook geen model rapport heeft

¹¹ Persons held in police custody for 24 hours or more should, as far as possible, be offered outdoor exercise every day.

vastgesteld dat in geval van dood of poging van zelfdoding aan hem moet worden gezonden. Er is een concept modelrapport opgesteld door de werkgroep.

3.1.7. Klachtenregeling

Het CPT beveelt aan om een onafhankelijke mechanisme in te stellen om de klachten van politiearrestanten te beoordelen.¹²

Uit onderzoek blijkt dat bij het KPC geen klachtenprocedure op schrift is gesteld. De werkgroep is belast met de voorbereiding van een klachtenregeling, aldus het OM. Er is een 'Klachtencommissie Politieel Optreden' bij Landsverordening in het leven geroepen die onder andere belast is met het instellen of het doen instellen van onderzoek naar een door een burger ingediende klacht met betrekking tot het optreden van één of meer politieambtenaren. De zittingstermijn van de commissieleden is verstreken, maar er zijn geen nieuwe leden benoemd. Volgens de respondenten van het KPC beklagen de arrestanten zich in de praktijk bij het OM en de raadsman tijdens het bezoek. Het OM stelt dat arrestanten meestal over de bejegening tijdens de aanhouding, de stank, de hygiëne en de late reactie van de arrestantenverzorgers op hun oproep klagen. Soms worden de arrestantenverzorgers en de coördinator politiecellen ook met een klacht benaderd. In een dergelijk geval handelt de coördinator de zaak verder af door de wijkteamchef in kennis te stellen en de klacht in het Actpol-computersysteem te registreren.

Voor het SDKK is het proces voor het indienen en het afhandelen van klachten beschreven in de Landsverordening beginselen gevangeniswezen en het daaruit voortvloeiende landsbesluit houdende algemene maatregelen houdende de vaststelling van de Gevangenismaatregel. Er is een afdeling 'Klachten, Toezicht en Controle', belast met de voorbereiding van de klachtenafhandeling. De afhandeling van de klacht geschiedt door de CvT.¹³

3.2. Processen en procedures

Vóór en tijdens de insluiting van arrestanten dienen verschillende processen en procedures te worden uitgevoerd ten einde foltering en onmenselijke of vernederende behandeling te voorkomen. Hierdoor moeten de processen en procedures beschreven, bekend en toegankelijk zijn voor het personeel.

¹² Further, the existence of an independent mechanism for examining complaints about treatment whilst in police custody is an essential safeguard.

¹³ Zie rapport 'Detentie inrichting in Curaçao' 2014, pagina 86 e.v.

De respondenten van het KPC stellen dat de gehanteerde processen en procedures van bejegening vóór en tijdens de insluiting van arrestanten niet zijn beschreven. Volgens de respondenten van het KPC komen de processen en procedures die in de praktijk gehanteerd worden overeen met datgene wat in de praktijk gebruikelijk is. Verder is gesteld dat deze processen en procedures bekend zijn onder de beveiligingsmedewerkers. Ook zijn er respondenten die menen dat een algemene order, bekend als de Algemene Order CT-3, waarin processen en procedures van de bejegening zijn beschreven nog steeds geldig is. Ondanks verschillende verzoeken aan deze respondenten, is de algemene order niet aan de Raad overhandigd.

Het bestaan van het (concept) ministeriële beschikking van 1996 inzake aanwijzingen in verband met de bejegening van arrestanten en het gebruik van politiecellen is onvoldoende bekend, alhoewel dat (concept) ministeriële beschikking in het verleden werd gehanteerd. De ambtsinstructie Politie wordt slechts door enkele respondenten genoemd als de regeling bevattende procedurele normen voor de bejegening van politiearrestanten. De respondenten die de Ambtsinstructie Politie als vigerende regeling noemen stellen dat deze regeling niet van toepassing is op de beveiligingsmedewerkers.

In de praktijk worden de volgende processen en procedures uitgevoerd op het moment dat een arrestant ter insluiting bij de cellencomplexen van het KPC en het SDKK wordt aangebracht:

1. controle op de rechtmatigheid van de insluiting;
2. fouillering;
3. bewaring en inbeslagneming van goederen;
4. melding van rechten en plichten van de arrestanten;
5. insluiting;
6. controle;
7. lichting;
8. ontslagen;
9. wachtoverdracht; en
10. registratie.

Controle rechtmatigheid

Artikel 621, eerste lid, van het WvSv stelt dat de opneming van een persoon tegen wie een bevel tot vrijheidsontneming of veroordelend vonnis wordt ten uitvoer gelegd, in de daartoe bestemde gevangenis of andere inrichting, geschiedt hetzij op vertoon van het bevel tot voorlopige hechtenis of inverzekeringstelling, of wel van het veroordelend vonnis of een uittreksel daarvan, hetzij op vertoon van de last tot tenuitvoerlegging van het openbaar ministerie.

Het CPT stelt als eis dat bij de insluiting van een arrestant een geldige titel als grondslag van de vrijheidsbeneming moet worden overlegd door de ambtenaar die de insluiting beveelt.¹⁴

Volgens alle respondenten overlegt de aanbrengrer van een nieuwe arrestant een afschrift van het bevel tot inverzekeringstelling van betrokken arrestant, dat door een officier of een hulpofficier van justitie is ondertekend. Het bevel tot inverzekeringstelling wordt door de dienstdoende wachtcommandant van de beveiligingsmedewerkers gecontroleerd.

Fouillering

Artikel 44, eerste lid, van de Ambtsinstructie Politie stelt dat de ambtenaar de ingeslotene onderzoekt direct voorafgaand aan de insluiting op het politie- of brigade-bureau, door het aftasten en doorzoeken van diens kleding op de aanwezigheid van voorwerpen die tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van betrokkene of voor anderen kunnen vormen. In het derde lid van het artikel wordt gesteld dat het onderzoek zoveel mogelijk uitgevoerd wordt door een ambtenaar van hetzelfde geslacht als degene die aan het onderzoek wordt onderworpen.

De respondenten stellen dat alle arrestanten gefouilleerd worden door een beveiligingsmedewerker. Indien de arrestant een vrouw is wordt het onderzoek altijd verricht door een vrouwelijke beveiligingsmedewerker. In het geval geen vrouwelijke beveiligingsmedewerker aanwezig is wordt het onderzoek door een op dienst zijnde vrouwelijke politieambtenaar gedaan. Verschillende respondenten stellen dat de arrestantenverzorgers echter niet bevoegd zijn om een dergelijk onderzoek te verrichten wegens het feit dat de beveiligingsmedewerkers niet tot buitengewone agenten van politie benoemd zijn.

Volgens artikel 45, eerste lid, van de Ambtsinstructie Politie kan de ambtenaar slechts van de ingeslotene verlangen dat deze zich ontkleed indien de kleding tijdens de insluiting een gevaar voor de veiligheid van betrokkene of van anderen kan vormen en een hulpofficier van justitie daarvoor toestemming heeft gegeven.

Er zijn respondenten die stellen dat een arrestant door een beveiligingsmedewerker opgedragen kan worden om zich te ontkleden ten einde een uitgebreide controle te doen. Dit gebeurt in het geval een verdenking rijst dat de arrestant mogelijk verboden voorwerpen aan zijn lichaam heeft verborgen. Het komt voor dat tijdens een dergelijk

¹⁴ "A valid warrant should automatically be provided by the authority ordering the custody to the authority responsible for executing it".

onderzoek verboden voorwerpen worden aangetroffen, aldus deze respondenten. Een leidinggevende bij het cellencomplex op Barber stelt dat geen onderzoeken aan het lichaam worden uitgevoerd. Het onderzoek aan de kleding en aan het lichaam worden ook uitgevoerd bij het terugbrengen van een arrestanten.

Bewaring goederen

- I. Volgens artikel 44, tweede lid, van de Ambtsinstructie Politie, neemt de ambtenaar bij het aantreffen van verboden voorwerpen deze in bewaring.
- II. De ministeriële beschikking stelt dat goederen die de arrestant niet toegestaan is om bij zich te hebben, tegen een bewijs van ontvangst in bewaring moeten worden genomen.

Respondenten stellen dat verboden voorwerpen in bewaring worden genomen en in een zakje gestopt waarop de naam en het celnummer van de arrestant worden genoteerd. Op een formulier worden de goederen vermeld, welk formulier door de arrestant wordt ondertekend. Geld en waardevolle goederen zoals sieraden worden niet bij de cellencomplexen bewaard. Bij het aantreffen van deze goederen worden deze aan de aanbinger van de arrestant afgegeven die zorgdraagt voor de verdere afhandeling. De in bewaring genomen goederen worden bij het ontslag van de arrestant tegen een getekend bewijs van teruggave aan hem afgegeven.

Mededeling rechten en plichten

- I. In de procedure voor de bejegening van politiearrestanten wordt de informatieplicht opgelegd aan de ambtenaren die met de arrestantenzorg zijn belast. Ten eerste bepaalt artikel 41, eerste lid, aanhef sub e dat de arrestant geïnformeerd moet worden over de gang van zaken in het cellencomplex. Daarnaast moet de ambtenaar volgens artikel 43, eerste lid, juncto artikel 42, 48 en 49 van de Ambtsinstructie Politie, de ingeslotene direct voorafgaand aan de insluiting, in een taal die deze verstaat, van het volgende op de hoogte te brengen:
 - het recht om een familielid of een huisgenoot van de ingeslotene, zo spoedig mogelijk van de insluiting in kennis te stellen;
 - het recht om de ambassade of het consulaat van het land waarin de ingeslotene ingezetene is in kennis te stellen in het geval de ingeslotene geen ingezetene is;
 - het recht op verkrijging van medische bijstand van een arts of van zijn eigen arts; en
 - het recht op verkrijging van medicijnen;Het tweede lid van artikel 42 van de Ambtsinstructie Politie bepaalt dat behalve de mondelinge mededeling het formulier (beschikbaar in het Engels, Nederlands, Papiaments en Spaans) opgenomen in de bijlage 2 van het landsbesluit aan de ingeslotene moet worden uitgereikt.

- II. De ministeriele beschikking bepaalt ook dat aan het verzoek van de arrestant om een gezins- of familielid te waarschuwen of de consulaire post, indien de arrestant onderdaan is van een vreemde staat, moet worden voldaan.
- III. De aanbeveling van het CPT hierin is dat een aangehouden persoon het recht moet hebben om een derde van diens aanhouding in kennis te stellen. Deze personen hebben ook het recht om in een taal die zij verstaan geïnformeerd te worden van hun rechten. Verder moet aan deze personen een formulier waarop deze rechten staan vermeld worden uitgereikt welk door deze persoon wordt ondertekend.¹⁵

De respondenten stellen dat voordat de arrestant in een politiecel wordt ingesloten hij geïnformeerd wordt over de gang van zaken bij het cellencomplex en van zijn rechten en plichten. De Raad constateerde echter bij het aanspreken van de arrestanten bij het cellencomplex te Barber dat de arrestanten niet goed op de hoogte waren over de gang van zaken bij het cellencomplex. Familieleden of een huisgenoot, de ambassade of het consulaat worden volgens de respondenten doorgaans vóór de insluiting ingelicht door de onderzoekende politieambtenaren. Het komt zelden voor dat de arrestantenverzorgers zelf de familieleden moeten inlichten. Volgens de leidinggevenden is er een formulier in 4 verschillende talen waarin de rechten en plichten worden vermeld. Het formulier wordt bij insluiting aan de arrestanten uitgereikt, aldus de leidinggevenden. Respondenten op de werkvloer stellen echter dat de formulieren in de praktijk niet gebruikt worden. Tijdens het onderzoek bij het cellencomplex te Barber constateerde de Raad dat geen formulieren beschikbaar waren.

Insluiting

- I. De duur van het bevel tot inverzekeringstelling is volgens artikel 87, eerste lid voor ten hoogste 2 dagen van kracht. Volgens het tweede lid kan de duur bij het bestaan van dringende noodzakelijkheid door de Officier van Justitie eenmalig met ten hoogste 8 dagen worden verlengd.
- II. In artikel 3, vierde lid, van de ministeriële beschikking wordt gesteld dat de insluiting in een politiecel voor niet langer dan tweeënzeventig uren plaats moet vinden. Er mag hiervan worden afgeweken door degene die de vrijheidsbeneming bevolen heeft in het geval gegronde vrees bestaat voor de arrestante, een getuige of indien het belang van het onderzoek zulks eist.

¹⁵ A detained person's right to have the fact of his/her detention notified to a third party should in principle be guaranteed from the very outset of police custody. I. it is imperative that persons taken into police custody are expressly informed of their rights without delay and in a language which they understand. In order to ensure that this is done, a form setting out those rights in a straightforward manner should be systematically given to persons detained by the police at the very outset of their custody. Further, the persons concerned should be asked to sign a statement attesting that they have been informed of their rights.

- III. Het CPT stelt dat de insluiting van arrestanten op het politiebureau van relatieve korte duur (2 dagen) moet zijn.¹⁶

Respondenten stellen dat de duur om een arrestant in een politiecel in te sluiten formeel 10 dagen is. Er is ook gesteld dat de termijn tot 18 dagen kan oplopen. Op grond van een nieuw beleid van het OM zijn deze termijnen aangepast. Sindsdien moeten politiearrestanten voor 2 dagen in een politiecel worden opgesloten en daarna naar blok 1 van het SDKK worden overgeplaatst. Volgens respondenten kan dit beleid in de praktijk niet consequent worden uitgevoerd wegens gebrek aan capaciteit. Het gebrek aan celcapaciteit wordt veroorzaakt doordat bij blok 1 van het SDKK en Barber arrestanten/veroordeelden in verband met dreiging ten aanzien van hun veiligheid zijn ingesloten. De duur van deze insluitingen lopen in sommige gevallen op tot 1 jaar, aldus respondenten.

In de praktijk blijkt dat personen die voor openbare dronkenschap worden aangehouden ook in de politiecellen kunnen worden opgesloten. De opsluiting geschiedt in opdracht van de Officier of een hulpofficier van Justitie en duurt tussen de 6 à 8 uren. Er is echter geen formeel beleid hiervoor. In de praktijk wordt zoveel mogelijk getracht om personen opgepakt voor openbare dronkenschap thuis af te zetten.

Verder stellen de respondenten dat vrouwelijke arrestanten in principe bij de vrouwenafdeling van het SDKK worden ingesloten. Er is geen voorziening bij de politiecellencomplexen om mannen en vrouwen afzonderlijk in te sluiten. Alleen in bijzondere gevallen kan een vrouwelijke arrestant in een cel bij het KPC worden ingesloten, bijvoorbeeld als er geen beschikbare plaats is bij de vrouwenafdeling van het SDKK of in het geval de aanhouding in de nachtelijke uren plaatsvond. Een dergelijke insluiting geschiedt echter voor korte duur. Zo spoedig mogelijk vindt de overplaatsing naar de vrouwenafdeling van het SDKK plaats.

Jeugdigen worden niet in de politiecellen ingesloten.

Controle arrestanten

Artikel 50, eerste lid, sub c, van de Ambtsinstructie Politie, bepaalt dat de arrestanten regelmatig moeten worden gecontroleerd met dien verstande dat een in het geval geen medische hulp noodzakelijk wordt geacht de ingeslotene eenmaal per 2 uur wordt gadeslagen. In het geval een arts is gewaarschuwd moet de controle ten minste elk kwartier plaatsvinden, volgens sub b en volgens sub c moet de controle zo vaak worden uitgevoerd als de arts heeft voorgeschreven in het geval medische hulp is verstrekt.

¹⁶ Police custody is (or at least should be) of relatively short duration.

Volgens de respondenten worden de politiearrestanten ingesloten bij het KPC gedurende de dag en avonden elke half uur door 2 personeelsleden gecontroleerd. S 'nachts geschiedt de controle elk uur. In het geval een arrestant suïcidale neiging heeft of ziek is, geschiedt de controle elke 15 minuten. Er wordt tijdens de controle nagegaan of alle celpoorten gesloten zijn, of de gezondheid van de arresten goed is en of de arrestanten bepaalde behoeftes hebben. Er worden cel visitaties uitgevoerd als er een verdenking bestaat dat een arrestant over verboden voorwerpen beschikt. De cel visitatie wordt door het personeel in het bijzijn van een politieambtenaar uitgevoerd. Als er verboden spullen worden aangetroffen moet de politieambtenaar een proces-verbaal opstellen. De arrestantenverzorgers zijn daartoe niet bevoegd.

Volgens respondenten van het SDKK zijn er geen normen vastgesteld voor de wijze en de frequentie van de controles. In de praktijk worden ongeveer 4 controles tijdens de dag en avonddienst gedaan en ongeveer 3 controles gedurende de nachtdienst. Bij deze controle vindt een arrestantentelling plaats.

Lichting

Gedurende de detentie periode van een arrestant in een politiecel wordt deze arrestant voor onderzoekdoeleinden gelicht en naderhand teruggebracht. Volgens respondenten geschiedt de lichting van een arrestant alleen op vertoon van een door een hulpofficier van justitie ondertekende lichtingsbrief. De lichtingsbrief wordt volgens de respondenten in een daarvoor bestemde map opgeslagen.

Ontslagen

Een arrestant kan gedurende zijn detentie periode in een politiecel op vrije voeten worden gesteld. In de praktijk blijkt dat deze invrijheidstelling alleen op vertoon van een ondertekend bevel tot invrijheidstelling door de Rc, OvJ of een hulpofficier van justitie geschiedt. Bij het ontslaan van een arrestant worden de eventueel in bewaring genomen goederen aan de arrestant teruggegeven.

Wachtoverdracht

Bij wisseling van de wacht moet de wachtcommandant en het personeel van de opkomende dienst van de bijzonderheden die zich in de aflopende dienst hebben voorgedaan in kennis worden gesteld. Volgens de respondenten wordt alle relevante informatie doorgegeven aan de ploeg van de opkomende dienst. De beveiligingsmedewerkers of wachtcommandanten van beide ploegen inspecteren samen de cellen en de arrestanten.

Registratie

- I. Verder stelt artikel 622 van het WvSv dat het hoofd van de gevangenis of andere inrichting, waarin de straf van vrijheidsontneming wordt ten uitvoer gelegd, verplicht is een register te houden volgens een door de Minister van Justitie vast te stellen model.
Artikel 623, eerste lid van het WvSv stelt dat bij de opneming van een persoon tegen wie een bevel tot vrijheidsontneming of een veroordelend vonnis wordt ten uitvoer gelegd, diens naam, voornaam, beroep, geboorteplaats en woon- of verblijfplaats in het register worden ingeschreven.
Artikel 626 WvSv stelt dat de bijzonderheden geregistreerd dienen te worden in het beschikbare automatische systeem.
- II. Artikel 41, zesde lid, van de Ambtsinstructie Politie, stelt dat de Minister de gegevens aanwijst die geregistreerd worden over de ingeslotenen.
- III. Volgens artikel 4, eerste lid, van de ministeriele beschikking wordt van elke opsluiting een register bijgehouden. In het tweede lid van dat artikel wordt bepaald dat in het register aantekening wordt gedaan van de volgende bijzonderheden:
 - a. de naam, voornaam, geboortedatum, geboorteplaats van de arrestant;
 - b. het strafbaar feit waarvan verdenking plaatsvindt dan wel reden van inbewaringstelling;
 - c. tijdstip van inverzekeringstelling;
 - d. tijdstip van invrijheidstelling;
 - e. tijdstip van kennisgeving van de insluiting in een cel aan een gezins- of familielid dan wel, indien de arrestant onderdaan is van een vreemde staat, de consulaire post in Curaçao;
 - f. tijdstip van het eerste verhoor; en
 - g. naam en rang van de ambtenaar belast met het onderzoek.
- IV. Door het CPT wordt eveneens als procedurele waarborg gesteld dat ter voorkoming van mishandeling tijdens het verblijf op politiebureaus het bijhouden van een verslaglegging omtrent de vrijheidsbeneming een zgn. 'custody record' noodzakelijk is. Hierbij dienen volgens het CPT alle voor de vrijheidsbeneming relevante gegevens en alle maatregelen die jegens arrestanten zijn genomen in een afzonderlijk document worden geregistreerd, ongeacht de duur of de grond van de vrijheidsbeneming.¹⁷ Hiernaast moet volgens het CPT het geldig bevel als grondslag van de vrijheidsbeneming van een arrestant afzonderlijk worden opgeslagen.

¹⁷ "It recommended that authorities consider the possibility of drawing up an individualised custody record for use at all police stations and including all aspects of custody, as well as all measures taken in connection with it".

Er is een 'arrestanten applicatie' in het Actpol-computersysteem van het KPC ingevoerd. De applicatie bevat verschillende processen die bij aanneming van een arrestant en tijdens de insluiting afzonderlijk dienen te worden geregistreerd. Het registratieproces van de arrestantenmodule vangt aan bij de inverzekeringstelling. Deze registratie dient door de politieambtenaar belast met het onderzoek of door de hulppolitielid van Justitie die het bevel tot inverzekeringstelling uitreikt te worden gedaan. De registratie moet vóór de aanbrenging van de arrestant bij een cellencomplex worden gedaan. Een arrestant die bij de aanbrenging niet geregistreerd staat in het Actpol-computersysteem wordt niet ter insluiting in het politiecellencomplex aangenomen. Verdere registraties tijdens de periode van insluiting in de arrestantenmodule van het Actpol-computersysteem worden door de beveiligingsmedewerkers gedaan. De applicatie arrestantenzorg bevat processen ten aanzien van de volgende onderwerpen:

- personalia arrestant (naam, voornaam, voorvoegsel, meisjesnaam, geslacht, geboortedatum, geboorteplaats, nationaliteit, id., lokale adres, buitenlandse adres en woonplaats);
- hulppolitielid van Justitie;
- advocaat arrestant;
- Bijzonderheid voeding;
- letsel en verwondingen;
- strafbaar feit;
- insluiting;
- fouillering;
- goederen;
- contante middelen;
- medische registratie;
- beperking;
- controle;
- voeding;
- klachten.

De respondenten op de werkvloer en 1 leidinggevende stellen echter dat niet alle processen opgenomen in de applicatie operationeel zijn of daadwerkelijk ingevuld worden. Naast de registratie in het Actpol-computersysteem is er een map bij het cellencomplex op Barber waarin 'hard copys' van de bevelen van inverzekeringstelling zijn opgeslagen. Verder constateert de Raad dat bij het cellencomplex op Barber een voorblad in het 'word' programma wordt opgemaakt waarop enkele bijzonderheden ten aanzien van de dienst, het personeel en de arrestanten worden vastgelegd. Tijdens het onderzoek heeft de Raad verzocht om de mutaties van een aantal processen te produceren. Er waren processen die geen danwel zeer algemene informatie (mutaties) bevatten.

3.3. Beoordeling

Vorzieningen

De Raad is van oordeel dat niet alle voorzieningen zijn getroffen en dat een aantal vatbaar zijn voor verbetering.

Er wordt slaapgelegenheid geboden maar dit is echter voor verbetering vatbaar doordat de beschikbaar gestelde matrassen kennelijk niet van een goede kwaliteit zijn. De aanbeveling van een commissie van het KPC om betere matrassen aan te schaffen is niet opgevolgd.

De Raad is van oordeel dat de verstrekking van maaltijden en drank bij het SDKK en het KPC goed verloopt. Er wordt 2 maal per dag een broodmaaltijd (pistolet) verstrekt en 1 maal een warme maaltijd. Er is koud water continu beschikbaar. In het geval een arts een aanwijzing ten aanzien van de maaltijd van een arrestant geeft wordt daarmee rekening gehouden. In de praktijk is het niet haalbaar om rekening te houden met het verstrekken van voedsel dat voldoet aan de levensbeschouwelijke en godsdienstige eisen. De Raad acht dat de verstrekking van maaltijden op Barber kan worden verbeterd door de afspraken met het externe restaurant te formaliseren en daarin eisen te stellen om de aflevering en kwaliteit van de maaltijden te verzekeren.

Het sanitair bij het KPC moet sterk worden verbeterd. Uit rapportages van het OM valt op te merken dat er veel klachten waren in 2014 over de stank bij het SDKK en het KPC. Na de verbouwing bij blok 1 is de situatie bij het SDKK in 2015 verbeterd maar de situatie bij het KPC is nog niet verholpen.

Ook de verlening van medische zorg is voor verbetering vatbaar. Bij het KPC kan niet gezegd worden dat tijdige medische zorg wordt gegarandeerd. De arts komt niet bij het cellencomplex te Barber en de ingerichte dokterskamer wordt voor andere doeleinden gebruikt. Het duurt dagen voordat een arrestant de nodige medische aandacht krijgt. De aanbevelingen van de commissie van het KPC om tijdige medische zorg te garanderen, door onder andere de medische zorg onder het beheer van het SDKK te brengen, 3 full-time medische verzorgers in dienst te nemen en dienstauto's ter beschikking te stellen, zijn niet opgevolgd of worden niet uitgevoerd. De Raad is van oordeel dat implementatie van deze aanbeveling nodig is om tijdige medisch zorg te garanderen. Verder constateert de Raad dat de arrestanten niet in staat worden gesteld om zich door een andere dan de van overheidswege aangewezen arts te laten controleren.

De Raad constateert dat er geen eenduidigheid is tussen de respondenten met betrekking tot de duur en frequentie van het luchten. De Raad is van oordeel dat de door sommige respondenten gestelde frequentie om 2 maal per dag gedurende 1 uur te luchten en 1 maal per dag gedurende 2 uur in strijd is met de wet en de aanbeveling van het CPT. Volgens de Ambtsinstructie Politie moeten arrestanten 2 maal daags luchten. De ministeriele beschikking stelt dat ten minste gedurende 1 uur per etmaal de gelegenheid tot luchten of oefening buiten de cel moet worden aangeboden. Om aan deze bepalingen te voldoen moeten de arrestanten 2 keer per dag gedurende een half uur in de gelegenheid worden gesteld om te luchten. Sommige respondenten stellen dat 1 keer per dag gedurende 1 uur wordt gelucht. De Raad is van oordeel dat de hantering van laatstgenoemde frequentie en duur niet conform de wettelijke bepalingen is. In het geval een dergelijk beleid om praktische organisatorische redenen noodzakelijk is dan moet de wet- en regelgeving worden aangepast. De Raad is in dit kader van oordeel dat bij herziening van de wet- en regelgeving, de geldende internationale normen in overweging genomen, ruimte is om een meer flexibele bepaling te stellen ten aanzien van het luchten.

De Raad is van oordeel dat het op schrift stellen van de klachtenprocedure bij het KPC op korte termijn moet worden gerealiseerd teneinde de rechtspositie van de politiearrestanten te waarborgen. De Raad heeft reeds op grond van het inspectierapport 'Politiegeweld' aanbevolen om nieuwe leden van de Klachtencommissie Politieel Optreden te benoemen. Het ontbreken van een schriftelijke klachtenprocedure heeft tot gevolg dat arrestanten thans andere wegen bewandelen om hun klachten te uiten. Door het ontbreken van een schriftelijke klachtenprocedure worden de klachten niet geregistreerd, waardoor het management wellicht niet tijdig kan bijsturen.

Processen en procedures

De Raad is van oordeel dat de kennis van de geldende wetgeving en het beleid met betrekking tot de bejegening onvoldoende is onder de respondenten. De meeste respondenten stellen dat er geen regelingen zijn getroffen met betrekking tot de bejegening. De Raad is van oordeel dat de in de praktijk gehanteerde processen voor een groot deel overeenkomen met de vigerende regelingen. Er wordt controle op de rechtmatigheid uitgevoerd, arrestanten worden vóór de insluiting onderzocht aan de kleding en aan het lichaam, in het geval verboden voorwerpen worden aangetroffen worden deze in bewaring genomen of aan de aanbrenner van de arrestant afgegeven. De arrestant wordt ook mondeling geïnformeerd over zijn rechten en er vinden registraties plaats. Verder worden in de praktijk andere processen uitgevoerd die niet in de wet noch het beleid worden voorgeschreven. Deze zijn de controle, lichten, ontslagen en wachtoverdracht. De Raad is van oordeel dat het noodzakelijk is om laatstgenoemde processen en procedures op schrift te stellen.

De Raad is van oordeel dat er knelpunten zijn bij de uitvoering van een aantal procedures en dat een aantal procedures niet conform de wet worden uitgevoerd. Het onderzoek aan de kleding en aan het lichaam wordt uitgevoerd door de beveiligingsmedewerkers die niet tot buitengewone agenten zijn benoemd. Daarnaast wordt geen schriftelijke mededeling van de rechten en plichten aan de arrestanten gedaan. De verplichting om formulieren uit te reiken waarop de rechten van de arrestanten staan vermeld wordt niet nagekomen terwijl de arrestanten onvoldoende bekend zijn met hun rechten. De processen die in het Actpol-computersysteem worden geregistreerd zijn meer dan wettelijk voorgeschreven. De Raad is van oordeel dat dit een positieve ontwikkeling is. Het gevolg is dat een dergelijke registratie meer overzichtelijk en controleerbaar is dan de onderwerpen en processen in de wet- en regelgeving. Er worden echter nauwelijks gegevens in het Actpol-computersysteem met betrekking tot de processen geregistreerd. De leiding van het KPC moeten erop toezien dat de registratie in het Actpol-computersysteem zo volledig mogelijk geschiedt.

De Raad tekent hierbij echter aan dat de processen en procedures in de Ambtsinstructie Politie noch de ministeriele beschikking overzichtelijk en volledig zijn. De (concept) ministeriële beschikking bevat enkele bepalingen die naar het oordeel van de Raad een aanvulling vormen op de Ambtsinstructie Politie. Bij de herziening van de Ambtsinstructie Politie of beschrijving van het (concept)handboek dienen naar het oordeel van de Raad de (concept) ministeriële beschikking in de beschouwing worden genomen.

4

4. Veiligheid

4.1. Controle

Het CPT stelt dat de zorg voor arrestanten met zich meebrengt dat de politie verantwoordelijk is voor de veiligheid en de psychische integriteit van arrestanten. Dit houdt in dat een degelijke controle bij de detentieplaatsen een integraal component is, aldus het CPT.¹⁸

De controles in het cellencomplex van het KPC en bij blok 1 van het SDKK worden uitgevoerd conform het gestelde in paragraaf 3.2. Volgens één leidinggevende van het KPC kunnen door het gebrek aan beveiligingsmedewerkers niet regelmatig controles worden uitgevoerd buiten het gebouw. In de praktijk blijkt dat er vaak geen politieambtenaar op het bureau te Barber aanwezig is om eventueel assistentie te verlenen. Als voorzorgmaatregel wordt een cel vóór de insluiting van een arrestant gecontroleerd op de aanwezigheid van gevaarlijke voorwerpen. Er worden met zekere regelmaat cel visitaties gehouden bij het KPC en het SDKK. Tevens kan worden gecontroleerd als er een verdenking is dat er verboden voorwerpen in omloop zijn. Bij het SDKK worden de arrestanten toegestaan om over dekens te beschikken. Er wordt zoveel mogelijk getracht om het gebruik daarvan te controleren. Indien een arrestant bezoek mag ontvangen worden de bezoekers gecontroleerd voordat zij toegelaten worden. Telefoons en voorwerpen die als wapen kunnen dienen worden niet toegelaten. Deze regels zijn bekend bij en worden nageleefd door de advocaten, de Reclassering en andere officiële instelling die een arrestant mogen bezoeken, aldus de respondenten. Bij het aanbrenge van lijfgoederen door familieleden worden deze eerst gecontroleerd. Voorwerpen die van glas zijn of die van andere materiaal zijn vervaardigd die enig gevaar kunnen opleveren worden niet aangenomen.

4.2. Maatregelen

Om de veiligheid van arrestanten zoveel mogelijk te waarborgen is het noodzakelijk dat de plaatsen waar de arrestanten worden gehouden vastgestelde normen hebben om de veiligheid te waarborgen.

¹⁸ The duty of care which is owed by the police to persons in their custody includes the responsibility to ensure their safety and physical integrity. It follows that the proper monitoring of custody areas is an integral component of the duty of care assumed by the police.

Volgens de respondenten van het KPC is de werkgroep bezig met het opstellen van plannen met betrekking tot de veiligheid van politiecellen bij het KPC. Het KPC beschikt niet over noodplannen zoals een calamiteitplan en een ontruimingsplan.

In de praktijk blijkt dat er een aantal materiële voorzieningen zijn getroffen om de veiligheid bij het cellencomplex van Barber te borgen. Er zijn camera's geplaatst in de cellengangen en aan de buitenkant van het gebouw van de politiepost. De beeldschermen zijn in de wachtcommandantenkamer geplaatst. Het beveiligingssysteem raakt soms defect. De Raad constateerde tijdens het onderzoek dat 1 van beeldschermen niet functioneerde.

Er is ook gesteld door de respondenten van het KPC dat in het cellencomplex geen intercom beschikbaar is die in een noodgeval gebruikt kan worden. De Raad constateert dat een dergelijk systeem niet in het cellencomplex te Barber is aangebracht. Het dragen van een vuurwapen in het cellencomplex is verboden derhalve zijn de beveiligingsmedewerkers daarmee niet uitgerust.

Het KPC heeft geen observatiecel en beschikt ook niet over speciale kledingstukken voor het geval een arrestant suïcidale neiging heeft. De geplaatste camera's zijn volgens het recht op privacy niet op de cellen gericht. Om de veiligheid van de arrestanten met suïcidale neiging te borgen zijn een aantal aanpassingen doorgevoerd en worden in de praktijk een aantal materiële voorzieningen getroffen. Er zijn 3 cellen aangepast ten einde het risico van verhangning te minimaliseren. Het bovenste bed in deze cellen is verwijderd ten einde het opklimmen en vastbinden van voorwerpen te voorkomen. Kennelijk was het voornemen van het KPC om een arrestant met suïcidale neiging alleen in een cel op te sluiten. In de praktijk blijkt echter dat een andere maatregel wordt genomen. Uit ervaring stellen respondenten dat de insluiting van een arrestant met suïcidale neiging samen met een andere arrestant een betere waarborg biedt tegen poging tot zelfdoding. Door directe contact met een celmaat te onderhouden wordt het gevoel van eenzaamheid weggenomen. Daarnaast grijpt de celmaat in door onder andere de beveiligingsmedewerkers te waarschuwen als de andere arrestant een poging tot zelfdoding onderneemt. In de praktijk wordt ook kleding van een arrestant met suïcidale neiging in bewaring genomen om het risico te verminderen. Doorgaans worden arrestanten met suïcidale neiging bij het KPC ten spoedigste naar SDKK overgeplaatst.

Het SDKK heeft een concept ontruimingsplan 2015 en deelplannen zoals een alarmeersplan opgesteld.¹⁹ Deze plannen zijn nog niet door het bevoegd gezag vastgesteld, maar worden gereviseerd, aldus de respondent van het MT van het SDKK. De risico's

¹⁹ Voor meer gedetailleerde informatie omtrent de veiligheidsplannen van het SDKK zie inspectierapport van de Raad voor de rechtshandhaving "Veiligheid binnen het gevangeniswezen" 2015, www.raad-rechtshandhaving.com.

bij de verschillende afdelingen zijn geïnventariseerd. In elk plan moet een verantwoordelijke functionaris worden aangewezen die belast is met de implementatie. De organisatiestructuur moet eerst definitief worden vastgesteld en de plannen moeten passen in het beleid van de justitie. Het personeel moet ook getraind worden. De overheid heeft voor een BHV (Bedrijfshulpverleners) organisatie gekozen. Dit houdt in dat aangewezen functionarissen een taak hebben in het kader van onder meer calamiteit en ontruiming. Zij moeten over een BHV-certificering beschikken.

Bij het SDKK is er 1 camera geplaatst op blok 1. In de luchtruimte is er geen camera-toezicht, aldus de respondenten van het SDKK. Het toezicht op de opname van de camera's geschiedt in een speciaal daarvoor ingerichte ruimte die de 'strong room' wordt genoemd.

Bij het SDKK zijn er ook voorzieningen getroffen om de veiligheid van de arrestanten te borgen. Volgens de respondent van het MT van het SDKK zijn de cellen bij blok 1 ook aangepast om het risico van verhangings te minimaliseren. De geplaatste camera's zijn niet op de cellen gericht. In het geval een arrestant enige vorm van depressiviteit vertoont wordt hij in een cel dicht bij de bewaarderpost geplaatst om direct toezicht op hem te houden. Arrestanten die (ernstige) suïcidale neiging hebben worden naar de dokterskamer gestuurd. Na de controle kan de arrestant naar een observatiecel bij de FOBA-afdeling worden overgeplaatst indien het personeel van de dokterskamer deze aanwijzing geeft.

- I. Volgens artikel 19, tweede lid, van de ministeriele beschikking moet in of nabij alle cellen een elektronische of mechanische verbindingsapparatuur op zodanige manier zijn aangebracht dat deze de arrestant in staat stelt om zich te allen tijde in verbinding met de dienstdoende ambtenaar te stellen.
- II. Het CPT beveelt in dit kader ook aan om de nodige voorzieningen te treffen opdat politiearrestanten altijd de mogelijkheid hebben om contact te leggen met het beveiligingspersoneel.²⁰

Uit onderzoek blijkt dat een drukknop is gevestigd aan de buitenkant van de cellen bij Barber en het SDKK. Bij het drukken hierop gaat een bel af in de verblijfruimte van de beveiligingsmedewerkers. Ten tijde van het onderzoek was het belsysteem bij Barber defect. De verblijfruimte van de beveiligingsmedewerkers bij Barber is binnen de kantoren van de politiewacht, afgezonderd van het cellencomplex, gevestigd. Dit maakt het onmogelijk om contact op te nemen met de beveiligingsmedewerkers. Bij het SDKK is

²⁰ Appropriate steps must be taken to ensure that persons in police custody are always in a position to readily enter into contact with custodial staff.

de bewaarders post op de afdeling blok 1 waar de cellen zijn, gevestigd. Hierdoor kunnen de beveiligingsmedewerkers beter op de oproep van de arrestanten reageren. Aan de andere kant is de ligging van de verblijfruimte van de beveiligingsmedewerkers niet ideaal doordat het op de afdeling is geplaatst. Hierdoor is er een nooddeur bij de bewaarderspost, waardoor het personeel indien nodig kan terugtreden.

Zowel blok 1 als het cellencomplex te Barber zijn voorzien van brandblusmateriaal. De respondenten van Barber stellen echter dat het niet bekend is of dit optimaal functioneert doordat het niet wordt gecontroleerd.

4.3. Beoordeling

Controle

De Raad is van oordeel dat de controles bij het cellencomplex te Barber en bij blok 1 van het SDKK regelmatig moeten plaatsvinden om de veiligheid van de arrestanten te borgen. In paragraaf 3.2. is vermeld dat de Raad niet over de relevante mutaties van het Actpol-computersysteem beschikt. De Raad is van oordeel dat de verrichte controles in het Actpol-computersysteem vastgelegd moeten worden. Controle buiten het wijkteam Barber geschiedt vrijwel nooit, hetgeen een extra risico met zich meebrengt voor de veiligheid. De Raad is ook van oordeel dat de wijkteams waar een cellencomplex is gevestigd nimmer zonder aanwezige politieambtenaren mogen draaien. De Raad acht de controle noodzakelijk en dat deze in verband met de veiligheid niet mag worden belemmerd wegens gebrek aan capaciteit.

Maatregelen

De processen om regels met betrekking tot de veiligheid vast te stellen moeten naar het oordeel van de Raad niet langer op zich laten wachten en moeten op korte termijn worden vastgesteld.

Het feit dat praktische voorzieningen worden genomen ten einde risico's te verminderen acht de Raad als positief. Sommige voorzieningen moeten worden verbeterd en er is ruimte om meer voorzieningen in het kader van veiligheid te treffen. Er moeten voldoende beveiligingscamera's met daarbij behorende apparaten beschikbaar zijn die voortdurend worden onderhouden en tijdig worden vervangen. Voorzieningen van geringe aard, zoals een bel die defect is geraakt, moeten op korte termijn worden hersteld. Daarnaast kan de veiligheid worden verhoogd door het aanbrengen van communicatie apparatuur in het cellencomplex waarmee de arrestantenverzorgers contact kunnen leggen met de verblijfsruimte van de beveiligingsmedewerkers. Door het treffen van deze voorzieningen wordt de veiligheid verhoogd.

Het kantoor van de arrestantenverzorgers op Barber is niet in het cellencomplex gevestigd. Vanwege de infrastructuur zijn deze arrestantenverzorgers minder snel bereikbaar dan bij blok 1. Bij blok 1 bevindt het personeel zich in dezelfde ruimte als de arrestanten.

5

5. Aanbevelingen

5.1. Aanbevelingen aan de Minister

Algemeen

1. Draag zorg om op middellange termijn voor vervangende cellencapaciteit en voldoende personele capaciteit;
2. Herzien en vul aan op middellange termijn de Ambtsinstructie Politie;
3. Schaf op middellange termijn geschikte matrassen aan;
4. Draag zorg op middellange termijn zorg voor een adequaat sanitair systeem;
5. Draag zorg voor tijdige medische zorg aan arrestanten;
6. Stel algemeen bekende normen vast met betrekking tot het luchten en ontspanning voor de arrestanten;
7. Draag zorg voor een klachtenvoorziening;
8. Stel regels ten aanzien van de bejegening en veiligheid vast;
9. Draag zorg voor een adequaat beveiligingssysteem.

Ten aanzien van het KPC

1. Wijs de wijkteamchef aan als de verantwoordelijke voor de arrestantenzorg bij het cellencomplex van het wijkteam;
2. Zorg voor continu aanwezigheid van politieambtenaren bij de wijkteams waar een cellencomplex is gevestigd;
3. Intensiveer de werkoverleggen tussen de leidinggevenden (wijkteamchef en coördinatoren) met de beveiligingsmedewerkers;
4. Leg de afspraken voor de bereiding en aflevering van maaltijden voor de arrestanten formeel vast;
5. Stel op korte termijn formulieren in verschillende talen ter beschikking waarop de rechten van de arrestanten staan vermeld en draag zorg dat de formulieren worden uitgereikt;
6. Draag zorg voor degelijke registratie in het Actpol-computersysteem en mutaties van de processen;
7. Draag zorg voor een degelijke controle binnen en buiten het cellencomplex;
8. Laat op korte termijn de bel repareren.

Bijlagen

Bijlage

Lijst van geïnterviewde personen

Ministerie van Justitie

Secretaris toegevoegd aan
commissie planning &
Control

Openbaar Ministerie

Officier van Justitie belast
met de executie van straf-
vonnissen

Korps Politie Curaçao

Hoofd Recherche Informa-
tiedienst, lid van het MT
van het KPC
Waarnemend Hoofd Poli-
tiedienst, lid van het MT
van het KPC
Hoofd Bijzondere Politie-
dienst
Algemene politie cellenco-
ordinator
Politie Cellen coördinator
Barber
Beveiligingsmedewerkers
Barber

SDKK

Algemene Directeur
Directeur Beveiliging
Directe leidinggevende
Politiecellen